

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

БЭДЗЭОГЪУМ и 8-Р — УНАГЪОМ, ШІУЛЪЭГЪУМ, ЗЭФЭШЫПКЪЭНЫГЪЭМ Я МАФ

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лътэныгъэ зыфэтшыхэрэр!

Унагъом, шІулъэгъум, зэфэшъыпкъэныгъэм я Мафэ фэшІ тыгу кыддэлэу тышфэгъушІо!

Мы мэфэкІым тарихъ бай пылъ, лэшІэгъуи фэдиз хъугъэу ар хэгъэуэфыкІы. Я ХІІІ-рэ лэшІэгъум кыццэгъэжыагъэу мы мафэр джэсныкыо мащІом цухъумакохэу алътэхэрэ шыи-хъыхэу Петррэ Феврониерэ ямэфэкІэу хэгъэуэфыкІыцтыгъ.

Унагъом, шІулъэгъум, зэфэшъыпкъэныгъэм я Мафэ непэ зэрхэгъэуэфыкІырэм дэгъоу кьегъэлъагъо унагъом имэхъанэ зыкьегъэлъагъэным, унагъом илъ зэфыщытыкІэшІухэр гъэптытэгъэнхэм атегъэпсыхъэгъэ къэралыгъо политикакІэр цыІэныгъэм зэрэщыпхырацырэр.

Унагъор ары пІуныгъэр кызыщегъэжэрэр, кІэлэцІыкІухэр, пхъорэлъфхэр ары хъарыр кызыпкІыхэрэр. Унагъор кыт-кыоты зыхъукІэ, нахъ къарыушІу тэхъу, унэгъо зэфыщытыкІэ дахэхэм яшІуагъэкІэ кыткІэхъухъэхэрэм шІэныгъэу, опыту тІэр алътэгъэлъэсы.

Мы мэфэкІ шІагъом унагъо пэпчъ гушІуагъорэ насыпрэ кы-ферэхъ! Псауныгъэ пытэ, цыІэкІэ-псэукІэ дэгъу шІуиІэнэу, шІукуацІэкІэ шІуицыхъэ зытэгъэжыгъэу шІупсэунэу, лъэныкыо пстэуми гъэхъагъэхэр цышІуиІынхэу тышфэгъушІо!

Адыгэ Республикэм и Президентэу
ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Анатолий ИВАНОВ

Сурэтыр Іэшынэ Аслъан тырихыгъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фы-риІэу Іоф зеришІэрэм, культурэм-кІэ кьоджэ учреждениехэр нахъы-шІоу зтегъэпсыхъэгъэнхэм иІахъы-шхо зэрэхишІыхэрэм афэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъо-шагъ Щербакова Лилие Петр ыпхъум, Мыекъопэ районым лъэпкь культурэмкІэ и Гупчэ идиректор ад-министративнэ-хъызмэт ІофшІэным-кІэ игуадзэ.

Финанс ІофшІэным гъэхъагъэхэр зэрэцишыгъэхэм, илъэсыбэ хъугъэу шІуагъэ кытгуу Іоф зеришІэрэм, бух-галтер учетымрэ отчетностымрэ дэгъоу зэригъэпсыхэрэм афэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъо-шагъ Ерэджыбэкыо Разыет Махъ-мудэ ыпхъум, муниципальнэ обра-зованиеу «Адыгэкъалэ» иадминист-рацияе финанс гъэорышІапІэ испе-циалист шъхъаІэ.

Уз щынагъом земыгъэушъомбгъугъэным пае

БылымхэмкІэ щынагъоу щыт узым — африкан-скэ емынэм инэшанэхэр къыхэгъэщыгъэнхэм тегъэпсыхъэгъэ уплэкІунхэр зэрэзэхэщытхэм фэгъэхыгъэ еджэнхэр 2010-рэ илъэсым бэдзэ-огъум и 6-м Адыгеим шыкІуагъэх. Анахъэу мы лъэныкыомкІэ къыхахыгъэр Мыекъопэ районым ипсэупІэу Кужорскэр ары.

Шъугу кьэтэгъэкІыжы: 2010-рэ илъэсым мэкъуогъум и 7-м Мыекъопэ районым-кІэ селоу ХъымыщкІэй уплэкІунхэр зыщашІыхэм, АЧС-м ивирус кыщыхагъэщыгъагъ. Узым зымыушъомбгъуным пае районым чрезвычайнэ-кІэ эджэхэрэ режим шагъэу-цугъагъ. Адыгеим мы узым

зыщемыгъэушъомбгъугъэ-ным фэгъэхыгъэ материалхэу СМІ-хэм кыхаутыхэрэм кьа-тегушыІагъ Адыгэ Респу-бликэм мэкъу-мэщымкІэ ими-нистрэ иапэрэ гуадзэу Хъэп-кІэ Аслъан Нурбый ыкьор:

— Россельхознадзорым иветеринар специалистхэм зэралыгъэрэмкІэ, кьохэм кьа-

утэлІэрэ африканскэ емынэр а зы пІалгъэм кыззэтебгъэу-цон плэкІыщтэп. Урысыем и Къыблэ 2007-рэ илъэсым кы-щегъэжыагъэу ащ зыщешъом-бгъу. ГухэкІ нахъ мышІэми, тэри ар кытгэнэсыгъ. АЧС-р зыщагъэуэфыгъэ чыпІэхэм илъэсыбэ хъугъэшъ кьохэр ащахъужьхэрэп. БамыкІхэу мы узыр зезыхъэхэрэм шхыни пси амыгъотыми, илъэс 20 фэдиз-рэ шыІэнхэ алъэкІы. Специа-листхэм зэралыгъэрэмкІэ, кьохэр зыщахъуштыгъэхэ чыпІэм джы шагубзыухэр шахъухэмэ нахъышІу. Республикэм ипа-щэхэми ащкІэ унэшъо гъэнэ-фагъэхэр афашІых.

Африканскэ емынэм Мые-къопэ районым зыщемыгъэу-шъомбгъугъэным пае ошІэ-дэмышІагъэ зыхэлъ тхъамы-кІагъохэмкІэ Комиссием ипро-токол тегъэпсыхъагъэу 2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 6-м ста-ниціу Кужорскэм АЧС-м инэ-шанэхэм якъыхэгъэщын фы-тегъэпсыхъэгъэ уплэкІунхэм-кІэ еджэн гъэнэфагъэхэр шы-зэхэщэгъагъэх.

Урысыем и МЧС и Гъэоры-шІэпІэ шъхъаІэу Адыгэ Рес-публикэм щыІэм пэшэныгъэ дызэрихъэзэ оперативнэ штаб зэхашагъ, къэралыгъо вете-ринар кьулыкъум МВД-м, МЧС-м ыкІи нэмыкІ феде-ральнэ кьулыкъухэу щыІэхэм гъусэныгъэ зэрадишІыштым, зэрадэлъжыштым тегушыІа-гъэх. ГъэцэкІэкІо хабзэм ирес-

публикэ органхэм, муниципаль-нэ образованием иадминист-рацияе ыкІи нэмыкІ лъэныкыо-хэм гъусэныгъэ пытэ мы Іоф-тхъабзэм изэшІохынкІэ ащ адыриІэшт. Іофтхъабзэм тегъэ-псыхъагъэу автотранспортыр дезинфекция ашІыгъ, кьэбар жъугъэм иамалхэр кызыфа-гъэфедэхэзэ цыфхэм зэхэфын-гурыгъэІон ІофшІэныр адызэ-рахъагъ.

Адыгэ Республикэм икъалэ-

хэмрэ ирайонхэмрэ ямуници-пальнэ образованиехэм мэкъу-мэщымкІэ ягъэІорышІапІэхэм япашэхэри наблюдатель фэдэ-хэу мышъ кьырагъэблэгъэгъа-гъэх.

С.С. СЕРГЕЕВ.
Урысыем и МЧС и Гъэло-рышІэпІэ шъхъаІэу Адыгэ Республикэм щыІэм ипа-щэ общественностым зэ-пхыныгъэ дыряІэнымкІэ иІэпыІэгъу.

Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ лъэшэу гухэкІ ашыхъугъ чэтэхъо фабрикэу «Майкопская» зыфиІорэм идиректорщтыгъэу, Адыгэ хэку исполкомым мэкъу-мэщымкІэ игъэІорышІа-пІэ ипашэхыгъэу Къайтмэс Бирам Хъэбатэ ыкыом идунай зэрихъожыгъэр ыкІи ащ иІахылыхэмрэ игупсэхэмрэ афэ-тхъаусыхэх.

Адрэ илъэсхэм афэдэу ...

Еджапэр къэзыухыгъэ ныбжьыкIэхэм мы мафэ-хэм ятхылъхэр гурыт ыкIи апшээрэ профессиональнэ еджапIэхэм арахыылэх.

Зыхэм сэнэхьат афэхуштыр бэшагъэу кыхахыгъ, адрэхэм ятхылъхэр сэнэхьат зэфэ-шъафхэмкIэ еджэпIэ пчъа-гъэхэм атых. ГъэрэкIо ащ фэдэу апшээрэ еджапIэм зитхылъхэр къезыхылаагъэхэу ябаллхэмкIэ аштэн алъэкIыштхэр къемыкIолIэжъхэзэ, Iоныгъор кыхахыгъ. Адыгеим имызакъоу Урысыем иапшээрэ еджэпIэ пчъагъэхэм ар къахуллагъ.

Джы мыгъэ ар къащымышIыным пае тхылъхэр зэптышт еджапIэхэм япчъагъэ нахь макIэ ашыгъ. Ащ Iофыр нахь зэхэфыгъошIу къышIышт.

Мы мафэхэм Адыгэ къэралыгъо университетым зыштэхэрэ икомиссие иIофшIа-кIэ тылгышIагъ. Анахьыбэу ятхылъхэр къызэрахыылIэрэ сэнэхьатхэм такIэупчIагъ. Илъэсыбэ хъугъэу, адрэ апшээрэ еджапIэхэм афэдэу, юрист, экономист сэнэхьатыр нахьыбэу ныбжьыкIэхэм кыхахых. Адэ мыгъэ Iофыр сыдым тета?

Университетым ифакультет 12-мэ мыгъэ очнэу еджэнэу нэбгырэ 628-рэ аштэшт. Комиссием къышIытатыгъэ тхыгъэхэм къызэрагъэлаагъорэмкIэ, хысапымкIэ ыкIи компьютер-

нэ наукэхэмкIэ факультетым мыгъэ нэбгыри 100 ыштэшт. Бэдзэогъум и 6-м ехуылIэу нэбгырэ 74-мэ тхылъхэр къатыгъэх. Физическэ факультетым нэбгыри 100 ыштэшт, ащ 76-мэ ятхылъхэр къырахылаагъэх.

Илъэс зэкIэлъыкIохэм кIэлэгъэджэ сэнэхьатхэр нахь макIэу кыхахых. Ау психолог сэнэхьатыр мы факультетым къызэрэхъагъэм ишIуагъэкIэ къекIуалIэрэр нахьыбэ хъугъэ. Ащ фэдэу мыгъэ аштэштыр нэбгырэ 59-рэ мэхъу, джы тхылъхэр къезыхылаагъэхэр 109-рэ икыугъах.

IэкIыб къэралыгъуабзэхэмкIэ факультетым нэбгырэ 30 ыштэштыр. Ащ 52-мэ ятхылъхэр къахыгъэх. Адрэ факультетхэу зыцIэ къетымылуагъэхэри ащ фэдэх. Ау сэнэхьатитIу зэкIэми къахэщы. Ахэр илъэс къэс анахьыбэ къызэкIолIэхэрэ юридическэ ыкIи экономическэ факультетхэр арых. Мы сэнэхьатхэр къызылэкIэзгъахэхэрэм IофшIэн нахьыбэрэмкIэ амыгъотымы, ащ ще-джэ зышIоигъохэм япчъагъэ къышIыкIэрэп. Ащ фэдэу мыгъи мы факультетхэм цыфыбэ къахIолIагъ. Тхылъхэр заахы-рэ уахътэм бэ темышIагъэми зы чIыплэм нэбгыриплIым ехуиуцогъах. Нэбгырэ 29-рэ зыштэшт юридическэ факультетым нэбгыри 130-м ехъумэ ятхылъхэр къахыгъах. Тхылъхэм яштэн зэрэрагъэжъэгъагъэр къызыдэплыгъэкIэ, зы чIыплэм итыштым ипчъагъэ къызышIогъэшIыгъуаеп.

ЭкономикэмкIэ факультет-ми Iофыр ащ шытет. Нэбгырэ 70-рэ аштэнэу шыт, 344-мэ ятхылъхэр къырахылаагъэх. Арышъ, илъэс къэс фэдэу, мыгъи ахэм а сэнэхьатхэмкIэ лъэшэу ащызэнэкъокуштых.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан приемнэ комиссием къышIы-тырихыгъэх.

граммэхэм чанэу зыкIахэла-жэхэрэр. ЗэкIэ плуныгъэ Iофэу Аминэт классхэм ащызэшIуи-хыхэрэм гушIысэ куукIэ якIуа-лIэзэ, къуаджэр, республикэр, хэгъэгур шIу зыльэгъухэу, зы-щишыкIагъэм зыкIуачIи зи-акъыли фэзыгъэIорышIэшт-хэ, къэзыухъумэштхэ патриот шыпкIэу сабийхэр къызэ-рэтэджыштхэмкIэ зэкIэ ешIэ.

Цыф гъашIэр хэти къыгъэ-шIэгъэ илъэс пчъагъэр арэп зэрашырэр, опсэуфкIэ къуаджэм, лъэпкъым, хэгъэгум шIуагъэу, дэхагъэу, гушIхъэ байныгъэу филэжърэр ары. Джащыгъум уаси къыпфашIышт, шъхъэ-кIэфагъэ къыуахышт. Аминэт исэнэхьат шIу зэриллэ-гъурэмкIэ, плуныгъэ IофшIхоу зэрихэрэмкIэ ар къылэжы-гъэу шыт.

ШАКИО Мир.

хэм якъулыкъу иIофшIа-кIэ мыщ шIагъушIэштых. Гъэ-лорышIаплэм ипашэу сыхъа-тыр 10-м къышегъэжъагъэу 13-м нэс цыфхэр ригъэблэ-гъэштых.

Адресыр: п. Тульскэр, урамыр Комсомольскэр, 20, телефоныр: 8(87777) 5-25-51

Щэпсэху адыгэхэр дунаим

Адыгэхэм ижъыкIэ ятеплъэ-шъошагъэр

Сурэтыр зышIыгъэр гъэнэфагъэп. 1. Къэбэртэешхом ичеркесышI. 2. Черкес хъаныр. 3. Къэбэртэешхом шыщ оркъ. 4. Къэбэртэе ЦыкIум ипш.

Ф.Д. де МОНПЕРЕ: «Джырэ уахътэм Черкесием изытет Германиерэ Франциерэ апэрэ пщыхэу ялагъэхэм язэман цивилиза-циер зынэсыгъагъэр угу къыгъэкIыжъэу шыт. Ар феодальнэ, рыцарскэ, лIэ-шIэгъу гурытхэм ащылэгъэ е Ижырэ Грецием лIы-хъужыныгъэ зыхэлъыгъэ аристократием иIагъэм ящыс.

Обществэр зэрэзэхэтыр феодальнэ шIыкIэм тет: еж-ежырэу зыкъэзыгъэгъунэ-жышIурэ лъэпкъхэр агукIэ пытагъэх, лъэшыгъэх, зэгорэм Францием е Германием зэрашIышIыгъэм фэдэу. Пщыхэм, ижырэ лIэкIолIэ-шIэхэм, шъхафит ашIы-жыгъэхэм, крепостнойхэм ыкIи пщылIыхэм обществэр зэрэзэтеуыгъэ класситфыр къагъэлаагъо».

«Пшызэ шъольырым ыкIи Тверской хэкум ащыпсэурэ хэхыгъэ (оркъ) лъэпкъхэм яфитыныгъэхэр» (1885-рэ илъ.) зы-филорэ Унашъом къыхы-гыгъ:
«Къэбэртаехэу абзэкIи,

яхабзэкIи, якъэхъукIэки адыгэ лъэпкъым шыщхэм япщыгъэхэм ялIыблэна-гъэ, лIыхъужыныгъэу ахэ-лыгъэм, Iашэу агъэфедэ-шIыгъэм яшIуагъэкIэ лъэпкъ-мын Iэлыхэу Терекрэ Пшы-зэрэ янэпкъыхэм атесыгъэ-хэр ыкIи Темыр Кавказыр Урысые къэралыгъом ылэ-ремыгъэхъафэ ащ шыпсэу-шIыгъэхэр къызIэкIагъэ-хъанхэ алъэкIыгъагъ. Ахэр, ежхэр зышыщхэ адыгэ лъэпкъым имызакъоу, нэ-мыкI кавказ лъэпкъ пстэу-ми ашъхащытыгъэх, яци-визилизацие а зэкIэми алъа-гъэлэсышIыгъ. ЯзекIокIэ-шIыкIэхэм, яхабзэхэм, яшэн-хэм ыкIи япсэукIэ иобщес-твеннэ строй зытекIогъэхэ (зэлыаубытыгъэхэ) лъэпкъ-хэр ягуапэу къытехъэщты-гъэх. Ахэм къэбэртэе лъэп-къымрэ ащ ипашэхэмрэ яте-тыгъоу къащхъащытыгъэм къафигъэнэгъэ гукъэкIыж-хэр ащымыгъупшагъэхэу джы къызынэсыгъэм къыз-дырахъакIых».

Сурэтыр Едыдж Батыр-рай итхылъэу «Адыгэхэр» зыфилорэм къыдэхыгъ.

Алиментхэр къарагъэтыжъых

УФ-м исуд приставхэм якъулыкъу АР-кIэ и Гъэлоры-шIаплэ пшъэрылъ шъхъалэу иIэхэм ащыщ алиментхэр къэзымытыхэрэм атель чIы-фэхэр къалахыжыныхэр. Ащ фэшI законом фитыныгъэу къаритырэ пстэури агъэфедэ. ГушIыэм пае, зисабый зы-щыгъупшагъэхэр IэкIыбым агъахIохэрэп, ащ шIуагъэ къымытэуи плон плэзкIы-штэп. Мары джырэблагъэ алиментхэр къымытыхэу сомэ мин 17 «зэлузыгъэ-кIагъэр» Мыекъопэ къэлэ отде-лым исуд пристав зэтыриIэ-жэгъагъ. Нэужым чIыфэр охътабэ тыримыгъашIэу къы-тыжыгъ.

Мы илъэсыр къызиыхагъэм къышIуагъэу тызыхэт ма-зэм нэс ащ фэдэу IэкIыбым амыгъэкIохтхэм афэгъэхы-

гъэ тхылъ 784-рэ (зэкIэмкIи сомэ 123023481-рэ ауас) при-ставхэм агъэхъазырыгъ. Ащ шыщэу 221-р алиментхэр къэ-зымытыхэрэм афэгъэхыгъ. ПстэумкIи ащкIэ чIыфэу ате-лыр сомэ 20126147-рэ мэхъу. IэкIыбым зэрамыгъахIохэрэм ишIуагъэкIэ сомэ мин 887-рэ приставхэм къаугъои-жыгъ.

Судхэм яунашъохэр агъэ-цэкIэнхэм, чIыфэхэр икыоу къаугъоижыныхэм фэшI мы-шIыкIэр гъэмэфэ зыгъэпсэ-фыгъо уахътэм имызакъоу сыдигъуи зэрагъэфедэштыр ГъэлорышIаплэм ипашэу Дмитрий Ткаченкэм къыхи-гъэщыгъ.

УФ-м исуд приставхэм якъулыкъу АР-кIэ и ГъэлорышIаплэ ипресс-къулыкъу.

Тульскэм ащылукIэшт

Суд приставхэм я Федеральнэ къулыкъу АР-мкIэ и ГъэлорышIаплэ ипашэу Дмитрий Ткаченкэр бэдзэ-огъум и 8-м Мыекъопэ районым шыIэ гъэлорышIаплэм цыфхэм шалукIэшт.

Судым иунашъохэр ыкIи специальнэ уполномоченнэ

органхэм зэхагъэуцорэ актхэр зэрагъэцакIэхэрэм, суд пристав-

КЪЫХЭТЫУТЫГЪЭМ КЪЫФЭТЭГЪЭЗЭЖЫ

НЫМ сауугъэт фэдгъэуцун

Апзу къытфэтхагъэх тигъэ-
зет иныбджэгъушхуэу Кіэ-
рэщэ Зуэ, Тэу Аслъан, Бэрэ-
тэрэ Аслъан, нэмыкхэри.

Къунчыкъу, Ацумыжъ Нал-
щык, Хъунэ Аслъан, Къуикъо
Шыхамбый, нэмыкхэри.
Макъэ къытэзыгъэуцунгъэ бзы-

*«Ным исаугъэт тищыклагъ». Джа-
ры тызэреджэгъагъэр 2009-рэ ильэ-
сым шэклогъум и 26-м къыхэтыу-
тыгъэ тхыгъэм — ар Ным исаугъэт
Мыекъуапэ ыцгъэуцунгъэным фэгъэ-
хыгъагъ. Ащ ыуж Іофым рыклорэмр
гъэзетеджэхэм яеплъыкІэхэмр къы-
дэтлгытагъэх. Зэфъхысыжъэу
тишгъэхэм яклэуэхэм тагъэгушхуа-
гъэш, «Адыгэ макъэм» къы-
щылІэтыгъэ Іофыгъор лъыдгъэкІо-
тэным фэшІ цыф зэфъшхьафхэм
ягунысэхэм шыащытэгъэгъагъэ.*

ТелефонкІэ
къытфитеуа-
гъэм ащы-
щых СтІа-
шъу Юрэ,
Пэрэныкъо
Чэтибэ,
КыкІ Юрэ,
Платыкъо
Аслъан,
ХыакІогъу
Къэсэй,
Шъхэлэхъо
Аскэр, Лъэ-
пцІэрышэ

лъфыгъэхэм, унагъо имыхъэ-
гъэ пшъашъэхэу ным нахъ
лъапІэ шымыІэу зылытэрэ-
мэ яеплъыкІэхэр шъхьафэу
къыхэтыуытхы.

Лъэшэу тигуапэ Адыгэ
Республикэм и Парламент
идеputатхэм, Правительствэм
къулыкъур шызыхъэхэрэм
ащыщхэм, бизнесым пылхэм
гъэзетым къылІэтыгъэ Іофы-
гъом къызэрэдырагъаштэрэр.
Архитекторхэр, сурэтышхэр,
фэшхьафхэри Ным исаугъэт
ишІын къыхэлэжъэхэ ашІо-
игъу. «Адыгэ макъэм» мыщ
фэдэ телефонкІэ шыкытео-
мэ хъушт: **52-51-84-рэ.**

ЕМТІЛЪ Нурбий.

ДгъэлъапІэу тилэшт

Ным сауугъэт фагъэуцунэу Іофыгъо къызэрэра-
хыжыагъэм десэгъаштэ, игъо шыпкъэу сеплгы.
Ащ фэгъэхыгъэ тхыгъэу «Адыгэ макъэм» къыхи-
утыгъэм бэм уарегъэгупшысэ.

Псэ зыпытэу дунаим къытехуагъэм ахэтэп
ным къыхэмыкІыгъэ. Хэтырэ цыфи гукІэгъу
тІекІу горэ хэлыхэмэ янэ егъашІо, елгытэ, ыгу
зэрэхигъэхъоштым пыл, дунаим зыщыпишІырэ
щылэп. Адыгэ лъэпкъым ным осэшхо реты. Ар
дэгъу шыпкъэу къахэщы титарихы, тизтногра-
фии, тийжырэ жэрыІо народнэ творчестви.
Щылэх лъэпкъхэр яхъонагъохэм ныр бэрэ къахагъа-
фэу. Хэтырэ адыги янэ зыгорекІэ къыушхьа-
клуныр, мыхъун къырилоныр, мыхъун къыришІэныр
къыпфидэштэп. Ар лъэпкъ шэн уцугъэхэу тилэмэ
зыкІэ ащыщ.

Мыщ дэжым лъэхъэнэ къинэу тызхэтым
укъыпкъырыкІмэ зылонхэр, къэупчІэнхэр къы-
хэкІыштых: «Саугъэтым илоф джырэкІэ анахъ гу-
мэкІыгъошхуа?» Арышъ, цыфхэм Ным исаугъэт
зэрагъэуцунгъэу здырагъэштэным пае узэгупшы-
сэнхэр, зэпэшчынхэр къыхэкІыштых. Апэрэу
къызкІэупчІэштхэр пэлухъашт мылкър къыз-
дикІыштыр, етІанэ чыпІэу нахъ къекІоу зыда-
гъэуцунгъэу. КъызэрэтІуагъэу, хэти ны иІ. Ар зэ-
рилгытэу, зэригъэлъапІэрэм елгытыгъэу иамалкІэ
зэхалхъашт ахыщэм ежымы херэгъахъу.

ЧыпІэу анахъ къекІоу сэ сшъхэкІэ слыг-
тэрэр къэлэ паркыр ары. Мыр къалэм ианыхъ
цыф кІуапІ, хыакІоу Адыгеим къыхэрэмэ яна-
хыби дэхъэ. Арышъ, паркым сауугъэтыр къекІу
шыпкъ. ЧыпІэу зыдагъэуцунгъэу хъуштыр ал-
лее гупчэр зыщиухэу пльапІэм узшылухъэрэм
Іут концерт къэтыпІэм ычылІ. ЗэкІэри шыгуагъ
паркым зэхъокІыныгъэхэр зэрэфашІыхэрэм,
орэд къызшолорэр нэмыкІ чыпІэ бгъэуцунышъ,
саугъэтым паркыр фэгъэхъазырын плъэкІыштыр.
ЕтІани Ным исаугъэт гъошагъэу шымытынэу
тыфай, ыпашхъэ Еутых Асе «идышъэ чыгыгъ»
ибгъэуцунгъэу къекІу шыпкъэу хъушт ыкІи лъэп-
къым инарт тхыдэжъхэм адиштэшт, ныбжыкІэ-
хэм япІун-гъэсэнгыгъэкІи мэхъанэшхо иІ хъушт.

Саугъэтым ынэІу тыгъэу къыкыокІырэм фэ-
гъэзагъэу, иджабгъукІэ Шъхьагъош къуладжэ
къыпыщылъэу, исэмэгукІэ псыдэфыехэр шыт-
хэу, «дышъэ чыгыр» къыпІут зыхъукІэ, ан-
самблэ фэдэ хъушт. Къэзэрэшхэрэм, дзэм
ежъэшт кІэлэкІэхэм, гушІуагъо горэ къызы-
дэхъухэрэм лыгъэныгъэ зыфашІырэ яклпІэ
чыпІэшт. Аужыпкъэм ны зимыІэжъхэри Іу-
хъэхэмэ, янэ Іуплгъэхэу къащыхъушт, гуахъо
хагъотэшт. ЕджапІэхэр къэзыухыгъэхэр Іу-
хъаштых, Ным исаугъэт анахъ дгъэлъапІэрэ
чыпІэмэ ащыщ хъушт.

ТЭУ Аслъан.

Ным уасэ фэзышІырэр къыхэрэлажъ

«Ным исаугъэт тищыклагъ» зыфилорэ тхыгъэу
«Адыгэ макъэм» къыхиутыгъэм сызеджэм сынэпс
къыгъэкІуагъ. Сэ сянэ идунай зихъожыгъэр ильэс
заулэ хъугъэ. Унэгъо Іужъу тыхъоу Гъобэкъуае
тянэрэ тятэрэ тыщапІугъ. Сянэ ыгу къытемыожым,
непи къытхэтым фэд. Ымакыи, игушыІэ фабэхэ-
ри стхьакІумэ икІыхэрэл.

Экономикэр къызэрэлыхыгъэм тыратхъанышъ,
Ным исаугъэт Мыекъуапэ шамыгъэуцунгъэу
къэзылорэмэ салокІэ. Сэ ащ къесІолІэштхэр бэ-
шлагъэу сыгу къысиІуагъэу сэлгытэ.

Ным нахъ лъапІэ шымыІэу тэлгытэмэ, сыда
ахыщэу сауугъэтым пэлухъаштыр къэдгъотын
зыкІэтымылгъэкІыштыр?

ЗыгорекІэ Ным исаугъэт Мыекъуапэ шагъэу-
цуным пае хабзэм амал зимыгъотыкІэ ным уасэ
фэзышІыхэрэмкІэ тызэхэжыгъахыи, мылкыу
пэлухъаштыр тэжыгъэуцунгъэу. Адыгэмэ ижыкІэ
къыщыублагъэу шыхьафхэр ашІыштыгъэх, унэ
зимылэм фашІыштыгъ. Джырэ уахътэ щылэныгъэр

къеІыхыгъэми, лъэпкъым ылэжыгъэу шэн-хаб-
зэхэр тшІокІодыгъэхэп, тапэкІи тшІомыкІо-
дыштхэу сэлгытэ.

Саугъэтыр джыри Мыекъуапэ шамыгъэу-
цунгъэми, къалэм дэты зыхъукІэ сшІэштым се-
гупшысэгъах. Ным исаугъэт ыпашхъэ сыуцызэ,
сянэм фэгъадэу гукІэ сыдэгущыІэшт, згъэ-
лэпІэшт, шъхьашъ фэсшІызэ сыкыІулы-
жыштыр. Ным исаугъэт сызекІуапІэкІэ сянэ слъэ-
гъурэм фэдэу къысшыхъушт.

ЧыпІэу Ным исаугъэт зыцагъэуцунгъэу къы-
хыгъуаеп. Тикъалэ тыщэпсэушъ, ным чыпІэ
щигъотыныр къылэжыгъ. «Адыгэ макъэм»
къылэтыгъэ Іофыгъом пае гъунэ имыІэу сыфэ-
раз. Синыбджэгъухэм, синыІуасэхэм къыздыра-
гъаштэшъ, зырамыгъэулыхъэу Ным исаугъэт
ишІын Мыекъуапэ шырагъэжъэнэу сэгугъэ.
Іофыр зылыкІуагъэкІэ ащ фэдэ сауугъэтхэр район
гупчэхэм, къуаджэхэм ашагъэуцунгъэу сыфай.

БЭРЭТЭРЭ Аслъан.

Ныхэм афэсэтхы

«Ным исаугъэт тищы-
клагъ» зышхъэу ЕмтІыль
Нурбий ыгъэхъазырыгъэ
нэкІубгъоу «Адыгэ макъэм»
къыхиутыгъэм джэуапкІэ
гъэзетеджэмэ закыфэсэ-
гъазэ.

Ным дунаим тыкыты-
ригъэхъагъ. Ным псэ къы-
титыгъ, Ныр — зы, ыпсэ
къытхэІагъэу тепІу. ЩІэлфэ
къытфэгумэкІы. Ащ къыхэ-
клэу ным игунахъэ ттелъ —
ар ины. Ныр ренэу Тхъэм
ельэІу «Я Алахъ, сшІыфгъэ-
мэ сигунахъэ аІумыгъакІ»
елошъ.

Ным зыкІи ушыгъупшэ-
рэл, ыгу къыогъоу къы-
пфэгумэкІы. «А нынэ» ыІозэ
къыоджэ, къыоубзэ, пшхъэ
къынэсы. Отхэмэ — ежы-
ри матхъэ, усымаджэмэ —
мэщэл. Тхъэм ынэшІу къы-
пщифэнкІэ елэІу. Гъогу
утетмэ къыбдытет, ренэу
къыоужэ. Ным къыбдытэ-
щылэни, къыпфимыгъэгъуни
щылэп. Иклалэ насыпнчъэу
къэмынэным пае ныр бэмэ
язэгъын фаеу чыпІэ эжъу
рагъэуцунгъэу къыхэкІы. Ны-
бжыкІэу шхъэфэшІу-гу-
мышІэу къэтэджырэр къа-
мышъзэ гуащэ фэхъуштыр
сыд фэдиз идэгъугъэнкІи фит
дэмыпсэунэу, «мам» римы-
Іонэу ыгукІэ зыдыІыгъ.
Шъхьафэу зэрэпсэуштым
егупшысэ. Ащ епхыгъэу
гукъэкІыжъ сшІ.

Сигъунэгъу бзылгыфгъэ
гуащэмрэ сэрырэ урам
пхэнтІекІум тытесыгъ. Ура-
мын куо-хъаум зыкыщи-
Іэтыгъ. Машинэхэр зэтебы-
ожыхъэзэ къызэпачъэшты-
гъэх. Тыкэтэджи тызпІлым
адыгъэх, быракъэу ямашинэ-
мэ апыгъэнагъэхэмкІэ къэ-
тшІагъ. «Зыгорэ ащэ, зыго-
рэм къешъ» сІуагъэ. «Кру-
той» зыфалорэмэ афэгъэ-
дагъэх.

«Тхъэ еуи хэта унэхъу-
рэр?» — ышхъэ феложыба
пІонэу къызгосым къы-
Іуагъ. Алахъэм ешІ зыфашэ-
рэм ыпэ илгыр. МамэкІэ зэ-
ремыджэштхэр «сипэлэжыи
ешІэ». Тхъэр ятагъ, насы-
пышхо яІ джырэ ныбжыкІэ-
хэм. Сэрыгушъэ кукІэм
сыпысэу, шыпкъэ, шыузыщэ
орэдым кІырагъэщэу «дахэр
къэтэшъба» аІозэ сащагъ...

«Ащи уезэгыжыи. Сэр
гушъэ зэо ужыр ары унагъо
сызыхъагъэр», — сехъопсэ-
жыгъэу сыІуплгыхъагъ си-
гушыІэгъу. Гуащэм иІоф
хэкІыгъ. Ащ ипІалгъэр зы
илъэс. КІалэ яІэ зэрэхъу.
«Мам» раложыштыр. «Адэ
икІалэ? — сІуагъэ. ИкІали,
иныси, ипхъорэлъфхэри
бэбэкІэ еджэштхы. «Мамэ-
кІэ», «мамүлэкІэ» зэджэшт-
хэр къащэгъэ нысэ къопсыр
ары.

Зы пчыхъэ шагум къыдэ-

хъажыгъэ тигъунэгъулгыр
«Бабэ, моу ІункІыбзэр
штэжъ», — еІошъ маджэ,
балконым къедзы. А
ишхъэгъусэ «бэбэр» джы-
ри пенсием нэсыгъэп. Ежъ
«Дедэр» пенсием кІогъэ къо-
дый. «Наши старики» ныом-
рэ лыжымырэ арело. Сыда
япІоштыр? Тиадыгъ хабзэ-
кІэ ар къекІухэрэп. Ежъ зэ-
шхъэгъусэхэри ныбжым
зынэсыхэкІэ, «тины», «ти-
лыжыи» зэраложъэу мэхъу,
ар лъфыгъэми зэхыхы. АщкІэ
ахэр сэгъэмысэх, гъунэгъу
ныбжыкІэми ар агурыз-
гъэІонэу сыфай.

Щыф хымэм «дедушка»,
«бабушка» епІоным лыгъэ-
ныгъэу ащ фыуиІэр къы-
щегъакІэ. ЫшІэкІэ уеджыныр
нахъ тэрэз. СыщІэлфэ сы-
зышІэрэмэ сІэ ашымыгъуп-
шэнэу, сикІалэхэм «мам»
къысалонэу, ялгыфгъэ цы-
кІухэр «нанэкІэ» къысэ-
джэнхэу сыфай!

— Унагъо сызехъэм, шы-
кузэкІэ пакІопышъ ши, хыи
чылэм адэплъэгъожышты-
гъэп, — къысфелуагъ бзы-
лгыфгъэм. — Мэкъуи, къу-
ри язытын шымыІэу сэкъат-
ныгъэ зилэ зэ-Іуаехэр умы-
Іоштмэ, зэо ужым хъулыф-
гъэр мэкІагъэ. Арэу шытми,
тыхэкІодагъэп. Сэ синасып
къэкІуагъ. СыкІэгъожырэп.
Шинелъ кІыхъэ шыгъэу
къыдэхъэгъэ кІэлэгъаджэм
чылэр къысэхъуапсэу сищагъ.
Ыбгъэ медальхэр къыхэ-
жыулыштыгъэх. Сищагъэ-
ми сшІэрэп, сыдэкІуагъ сы-
чъэзэ. Ащэхэрэр джырэ
пшъашъэхэр ары. КузэкІэ-
кІэ къыслыкІохи, сыкызэ-
тэджым сІэ къаубыти, унэм
сыкыраштыгъ. «Укуагъэ-
штын», — сэ сІуагъэ.

Ащ фэдэуи зышІыгъ.
Арба пшъэшъэ тхьагъэ-
пІымы зэрашІырэр: зыфэе
кІалэм имашинэ зэралэгъоу
аІэ аІэты, къагъэуцу, «сынэ-
гъэсыжъ» аІошъ, етІанэ «ма-
шинэм сыриди сиыхыгъ»
аІозэ зыкыфагъанэ.

Сишхъэгъусэ сызыхъэ-
кІом уни-бгъагъи иІагъэп.
ФэтэркІэ тубытыгъэу унэм
тисыгъ. Ащ емылгытыгъэу
тызэгургуагъ. Бын-унагъо
тиІ. Тисабыйхэр тэпІух.
Ахэм тафэлажъэ, тафэлэсэу.
«Тхъэм ишыкуркІэ, тызыфа-
ери зэдгъотылъжъэу хъугъэ.
Сэкъатыныгъэ зилэхъу ыкІи
ветеранхэм фэгъэкІотэнэу
яІэхэмкІэ уни, машинэ
псынкІи къаратыгъ.

ТикІалэмэ ташэгугъы.
Ахэм ІэшІугъэу гум къыра-
лхъэрэр сыдым ымыуаса?
Сишхъэгъусэ ыІорэр тэрэз.
«Нысэмэ уащымыхъ. Кыт-
щымыхъэхэмэ езэгъ. Агу
удэмыІыхъ, гучыІэ къыз-
фямыгъэшІ».

КІЭРЭЩЭ Зуэ.

ИсэнэхъаткIэ лъэгэпIэ инхэм анэсыгъ

рзэхэлъ шIыкIэр агъэунэ-
фыгъэу шыт, ау ар шъэфы.

2000—2003-рз илъэсхэм на-
учнэ-ушэтэкIо лабораториеу
«ГъомылэпхъакIэхэр» зы-
филорэм ипашэу Мирэ Iоф
ышIагъ. А илъэсыным кык-
лоцI научнэ-ушэтэкIо лабора-
торием ипроект, норматив до-
кументхэм яфонд, ГОСТ-хэр,
методическэ IэпыIэгъухэр,
профессиональнэ литературэ-
хэр зэIуигъэкIагъэх.

2000-рз илъэсым ичъэпыогъу
мазэ кыщегъэжыгъэу джы
кызнэсыгъэм Мыекъопэ кьэ-
ралыгъо технологическэ уни-
верситетым идегустаторхэм я
Клуб зыфилорэм инаучнэ паш.
ИлъэсипшI хъугъэу клубым
ежъ программэ гъэнэфагъэ иIэу
Iоф ешIэ. Илъэс еджэгъум
икIэухым «МКЪТУ-м идегус-
татор анахъ дэгъу» зыфилорэм-
кIэ зэIухыгъэ олимпиадэхэр зэ-
хэшх. 2000 — 2005-рз илъэс-
хэм технологическэ факульте-
тым истудентхэм янаучнэ об-
ществэ ипэцагъ. Ежъ опыту
IэклэлымкIэ студент ныбжыкIэ-
хэм, аспирантхэм Iоф аде-
шIэ, адэгъуашэ.

2001-рз илъэсым Москва
кIуи, шьон пыгъэхэр ыкIи шьон
пытэ зыхэмт продукциер де-
густацие шIыгъэныгъэмкIэ ишIэ-
ныгъэхэм къащыхигъэхъуагъ.
Нэужым курс зэхищи, «Осно-

вы дегустационного анализа»
зыфилорэ предметыр аригъэ-
хыгъ. Курсовой ыкIи диплом
проектхэм янаучнэ паш. Мы
уахътэм доктор диссертацием
Iоф дешIэ.

Гъомылапхъэхэм ядэгъу-
гъэ уплъэкIугъэнымкIэ дунэе,
край, республикэ дегустацион-
нэ ыкIи экспертнэ комиси-
е-хэм Мирэ ренэу арагъэблагъэ.
Джащ фэдэу Урысыем щызэ-
хашэрэ симпозиумхэм, конфе-
ренциехэм, кьэгъэлъэгъонхэм,
ермэлыкхэм, дегустациехэм
чанэу ахэлажэ.

Мирэ иIофшIэнкIэ IэпэIэ-
сэныгъэшхоу Iэклэлым паш
кыдэлажэхэрэми студентхэ-
ми шъхъэкIафэ кыфашIы.
ГъомылэпхъэшI промышлен-
ностымкIэ специалист дэгъу-
хэр зэригъэхъазырхэрэм фэшI
дипломхэмрэ шытхъу тхыль-
хэмрэ мымакIэу кыфагъэ-
шъошагъэх. Научнэ тхыгъэ
27-мэ яавтор. Ахэм адакIоу
Мыекъуапэ инароуднэ депу-
татхэм я Совет и депутатэу
хадзыгъагъ. Ар партией «Еди-
нэ Россиюм» хэт.

Мирэ кызырIуагъэмкIэ,
бэмышIэу Шъачэ шыкIогъэ
кьэгъэлъэгъонным изэхэщакIо-
хэм лъэшэу афэраз, продукция
аныхъ дэгъур зыфэдэр цыф-
хэм ягъэшIэгъэнымкIэ мыщ
фэдэ зэIукIэхэм яшIогъэшхо

кьэкIо. Дегустационнэ комис-
сием зэкIэмкIи Урысыем ичIы-
пIэ зэфэшхъафхэм къары-
кIыгъэ анахъ специалист дэ-
гъухъу алыгъэгъэ нэбгыритф
кырагъэблэгъагъ, ахэм Мири
ахэтыгъ.

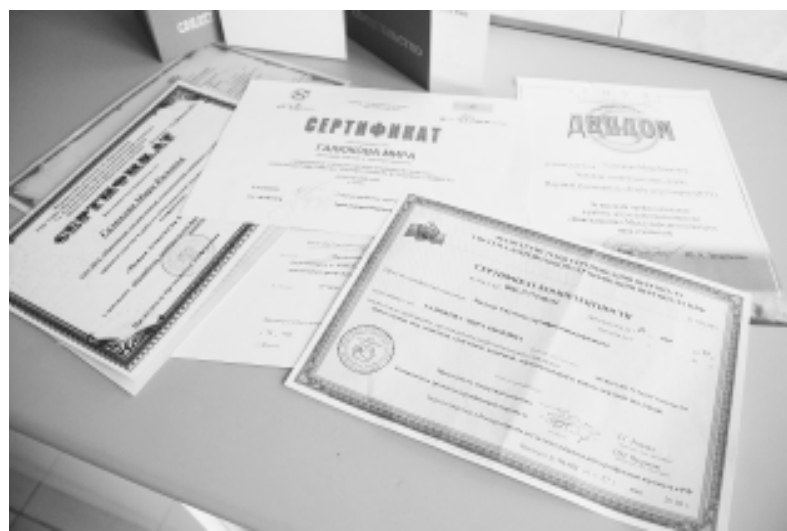
— Илъэсым кыкIоцI Iо-
гъогъо «Iэнэ хъураехэр» зэ-
хэсэшх, — еIо Мирэ. —
Ахэр анахъэу зыфэгъэхы-
гъэхэр цыфым кыщэфырэ
гъомылэпхъэ зэфэшхъафхэм
ядэгъугъэ изытет зэригъэшIэн
ыльэкIынуу гъэпсыгъэныр ары.
Мыщ фэдэ IофтхъабзэхэмкIэ
тэ пшъэрылъ шъхъаIэу зыфэд-
гъэуцужырэр кыткIэхъухъэ-
рэ ныбжыкIэхэм тучанхэм,
бэдзэршIыпIэхэм гъомылэпхъэ
зэфэшхъафхэр къащашэфыхэ
зыхъукIэ товарым идэгъугъэ
зэрагъэшIэным иамалхэр ягъэ-
гъотыгъэнхэр, опыту аIэклэ-
лымкIэ зэхъожыныхэр, мы
Iофыгъом кызыдихыны ыльэ-
кIышт гумэкIыгъохэм ядэгъэ-
жыкIыны иамалхэр зехъэгъэн-
хэр ары. Мафэ кьэс цыфым
ышхырэ гъомылапхъэм елы-
тыгъ ащ ипсауныгъэ зыфэдэ-
щтыр. Ау ар икъоу зэкIэми
къагурыIорэп. Ащ паш тигу-
хэлхэм ащыц кьэгъэлъэгъо-
нхэр зэхатщэхэзэ, илъэсым
кыкIоцI тиреспубликэ кы-
шыдагъэкIыгъэхэ продукция
аныхъ дэгъухэр цыфхэм альэ-
гъунхъу гъэпсыгъэныр. Ар
кызыддэхъукIэ, продукциер
кыдэзыгъэкIыхэрэм азыфагу
зэнэкъокъу кытэджэшт ыкIи
кыдагъэкIыхэрэм ядэгъугъэ
хэгъэхъогъэным фэлэжэщтых.

Мы тхыгъэр дгъэхъазы-
рзэ, Мирэ джыри зы кьэбар
гушIуагъо тыщигъэгъозагъ.
Шьон пыгъэхэр ыкIи шьон пыгъэ
зыхэмт продукциер дегуста-
цие шIыгъэнымкIэ ишIэныгъэ-
хэм Москва зэращыхигъэ-
хъуагъэр кьэзыушыхъатырэ
тхылыр кыфырагъэхъы-
жыгъ.

Мирэ тыфэлъаIо тапэки
гъэхъэгъэшIухэр ышIыхэзэ,
тиреспубликэ ыцIэ дахэкIэ
раригъэлонэу, игухэлъышIухэр
кыдэхъунхъу.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтым итыр: **Голыкьо
Мир.**

ЗАО-у «СОУД — Шъачэ
икъэгъэлъэгъонхэр» зыфило-
рэм ия 19-рз дунэе форум жъо-
ныгъуакIэм и 19 — 22-м къа-
лэу Шъачэ шыкIуагъ. Ащ чIы-
пIэ зэфэшхъафмэ къарашы-
гъэ пивэр, ахэр кызырашIы-
рэ оборудованиер, алкоголь
зыхэмт псышIухэр, нэмыкI-
хэр кыщагъэлъэгъуагъэх, ядэ-
гъугъэ изытет щауплъэкIугъ.
Рагъэблагъи, форумым экс-
перт-дегустаторэу хэлэжыгъ
техническэ шIэныгъэхэмкIэ
кандидатэу, Мыекъопэ кьэра-
лыгъо технологическэ универ-
ситетым икафедрэ идоцентэу
Голыкьо Мирэ. Зыпылъ Iоф-
шIэным хэшIыкIышхо зэрэ-
фыриIэм форумым осэ гъэнэ-
фагъэ кыщыфашIыгъ ыкIи
ар кьэзыушыхъатырэ диплом
кыфагъэшъошагъ. Джащ фэ-
дэу тиреспубликэ икIыгъэхэу
мы кьэгъэлъэгъонным хэлэ-
жыгъэх Мыекъопэ пивэшI
комбинатымрэ Мыекъопэ пи-
вэшI заводымрэ. Кьэлогъэн фаш-
япродукциекIэ мыхэр анахъ
дэгъухэм зэрахалытагъэхэр,
дышъэ медальхэмрэ диплом-
хэмрэ къазэрафагъэшъоша-
гъэхэр.

Мирэ мыщ ыпэкIи кьэгъэ-
лъэгъон ыкIи форум пчъагъэ-
хэм эксперт-дегустаторэу ахэ-
лэжыгъ, шытхъу тхыльхэр
пчъагъэрэ кыфагъэшъоша-
гъэх.

Голыкьо Мирэ къуаджэу
Фэдз дэт гурыт еджапIэр кы-
зеухым IэшIу-IушIухэр кьэ-
зышIыхэрэр зыщырагъэджэ-
хэрэ училищым чIахыи, илъэ-
сищэ щеджагъ, диплом плъыж-
кIэ кыухыгъ. Нэужым Мые-
къуапэ дэт гъомылэпхъэшI
предприятие зэфэшхъаф-
хэм ащылэжыгъ. Iоф ышIэзэ,
1993-рз илъэсым технологи-
емрэ гъэIорышIэнымрэкIэ

кьэралыгъо университетэу
Москва дэтыр кыухыжыгъ.
1994-рз илъэсым кыщегъэжы-
агъэу Мыекъопэ кьэралыгъо
технологическэ университетым
технологиемкIэ ифакультет
щырегъаджэх. Предприятие
зэфэшхъафхэм Iоф ащишIэзэ
гъомылапхъэхэм якъэшIынкIэ
опыту Iэклэль хъугъэр научнэ-
кIэлэгъэджэ IофшIэнэу зы-
пылгыр лыгъэкIотэгъэнымкIэ
Мирэ кышхъапэжыгъ. Джы
ильэс 17 хъугъэ ащ зырыла-
жэрэр.

Ащ кызырэтиIуагъэмкIэ,
мы сэнэхъатыр кыыхыны-
мкIэ щысэ фэхъугъэр ян ары,
сыда Iомэ исэнэхъаткIэ ари
технолог.

1998-рз илъэсым канди-
дат диссертациер Москва
икъэралыгъо университетэу
зыщеджагъэм Мирэ кыщи-
гъэшпыккъэжыи, техническэ
шIэныгъэхэмкIэ кандидат
хъугъэ. Нэужым, 1999-рз илъэ-
сым, кафедрэу «Технология
бродильных производств и
виноделия» зыфилорэм икIэлэ-
егъэджэ шъхъаIэу агъэнэфагъ,
джыдэдэм кафедрэм идоцентэу
Iоф ешIэ. Инженер-технолог
сэнэхъатыр кыхэзыхыгъэ сту-
дентхэр регъаджэх.

— Сидиссертацие Москва
иклиникэ горэм кыщызгъэ-
шпыккъэжыгъ, — кьелуатэ
Мирэ. — ПсышIушIухэмкIэ
опытхэр сэр-сэрэу сшIыгъэх. А
псым цыфыр зешъокIэ, тхъа-
мэфитIу-шыкIэ ипсауныгъэ
зэхишIэу нахъышIум ыльэны-
кьокIэ зэхъокIыныгъэхэр фэ-
хъух. Сыда Iомэ цыфым
ипкыны-лынэхэм ащызэлукIэрэ
токсинхэр, гъучI онтэгъухэр
кыыхигъэкIыныхэ елъэкIы. Ащ
зэреджэхэрэр «функциональ-
ный продукт питания». Ар зэ-

щани фэсымышIэжышъунэу
кысшIошIы. Ныр кыппэ-
чыжъэми, ренэу гукIэ уигъус,
инурэ укьегъэфабэ, игукIэгъу
кыбнэсы, кIуачIэ кыуетышъ,
епхыжыгъэ Iофыр кыппе-
гъэпсынкIэ.

Уахътэр зы чIыпIэ итэп, ар
лыкIуатэ кьэси цыфым ищы-
Iэныгъэ, ишэн-хабзэхэм зэхъо-
кIыныгъэхэр афешIых. Гукъау
нахъ мышIэми, непэ тины-
бжыкIэхэм шэн дэйхэр, мытэ-
рзэ зекIуакIэхэр кызыха-
гъафэу аублагъ. Мыдалохэу,
ным пэгъушыIэжыхэу, ари хэ-

гъэкIи, амакъэ Iэтыгъэу жэ-
хэлъадэхэу зыплъэгъукIэ гур
егъэузы. Ар нымкIэ тхъа-
мыкIагъоба, ильфыгъэ ауштэу зы-
кыфишIыныр емыкIушху.
Ащ дэжыым ныр ыгу еIэ-
жыи, ежъ-ежырэу зэушыи-
жыи, плуныгъэ-гъэсэныгъэм
ыльэныкьокIэ блэтIупшыгъэу
ышIыгъэхэр ышхъэ кьэожыкы.

Ным ишIульэгъуныгъэ, иIэ-
шIугъэ нахъ лъэшэу зэхэзы-
шIэхэрэр, кIэхъопсыхэрэр янэ-
мэ кычIадзыжыгъэ сабыи-
хэу IыгыпIэхэм ачIэсхэр е
зынэ зымыIэжыхэр арых. Ащ

кыхэкIэу, сыфай зэкIэми ным
уасэ фашIынэу, гу шафэнэу.

Арышъ, ныбджэгъу лъапIэ-
хэр, ным ишIульэгъуныгъэ
жъугъэлъапIэ! Сидигъуи, ты-
дэ шъукIуагъэми ар зыщы-
шъумыгъэгъушI, шъуфэсакъ!
Кыуитырэр макIэми, бэ фэ-
дэу кызышIогъэшI. Анахъ ма-
кIэми «тянэ лъапI, уипсауны-
гъэ сьдэу хъура, сьд уикъэ-
бар?» плоу укIэупчIэмэ е
телефонкIэ уфытеомэ, ар ным
зыпишIын ымышIэу, гушIо-
гъошхоу ылытэщт. А тIэклур
тшIэнэу щыт кьодыеп, кыт-
тефэ нахъ, сыда Iомэ ным ар
кыылэжыгъ.

ХЪАМЫКЪО Нурыет.

Мыекъуапэ.

Гъунэ зимыIэ шIульэгъуныгъэр жъугъэлъапIэ!

Ным фэгъэхыгъэ тхыгъэу,
усэу шыIэр бэ. Арэу шытми,
ным ишIульэгъуныгъэ гъунэн-
чэу зэрэщытыр умыгъэшIэ-
гъон плъэкIырэп ыкIи ащ гу-
пысыу кыгъэушыхэрэр зэ-
кIэми зэхэхэу къапIо пшIои-
гъоу уешIы. Ным ишIульэгъу-
ныгъэ мыжъо гъэчыгъэм на-
хы нахъ пыт. Ащ кыпфишIэ-
щтым фэдэ кыпфишIэнэу
дунаим зыпари кытехъуа-
гъэп, ным кыпфигъэкIотэ-

щтымрэ кыпфигъэгъуштым-
рэ гъунэ яIэп. Ар кызыгуры-
мыIорэм чIэнэгъэшхо ешIы.

Ны пэпчъ исабий цыф
дэгъу хъумэ шIоигъу, ыпсэ
фитынэу хъазыр. Ары зыкIа-
Iорэр «Ным ильфыгъэ псэм
пишIырэп». Сянэ сэ ситыгъ,
симаз, сижъуагъу. Ащ непэ
кызнэсыгъэм сищыIэныгъэ
гъогу сырегъэгъуазэ. Мафэ
кьэс «тхъауегъэпсэу, сянэ гупс»
есIоми, кысфишIагъэм ызы-

ГуыцIан

Тилъэпкъыгъоу Дэгуф Сэ-лахьдин ильэсыбэ хьугъэу Алжир шэпсэу. Бэшагъэу «Адыгэ макъэм» кыфэтхэ. Ираска-зэу «Сыдигъо тыгъэр кыкы-кыпта?» зышхьэр гъэзетым кызыхеутым бэ зыгу рыхыгъэр. Ахэм зэу ащыщ гъэзетым ило-фышлэу Мамырыкьо Нурыет.

Рассказыр зытхыгъэм Нурыет икыоу шыгуазэпти, кы-зысэупчым есуагъ ар шэны-гъэлъжэ цэрылоу, тхаклоу зэрэ-щытыр. Ащ фэгъэхьыгъэ тхы-гъэ ин гъэзетым кыхиутыгъэ-мэ дэгъугъэу зелом, Сэлахьдин ащкIэ макъэ езгъэлугъ. Ащ кьа-ригъэхьыгъэм кыхыгъэ мы тхыгъэр, ау тызфэгъэм лы-кIэхьагъэрэп. Ишылэныгъэ гъогу, иунагъо, ильфыгъэхэм, илоф-шлагъэхэм игъэкIотыгъэу кьа-тегушылэнуу ары тэ тызфелъ-лугъагъэр, ау зы лъэныкыу ащ-кIэ тызэригъэрэзагъэр. Зыше-джагъэхэр, иоф зышхылагъэхэр, наукэм ыльэныкыокIэ лъэганлэу зылылэсыгъэхэр, тхылгъэу кыдыгъэкIыгъэхэр, ары па-клошъ, статьягъэу гъэзетхэм, журналхэм кыхаутыгъэхэм зэкI лэмы хъунэу ацIэхэр кы-зырелом, иунагъо, ильфыгъэхэм афэгъэхьыгъэу кытхыгъэр мэкIэ дэд.

ЕтIани кьэлэгъэн фае: Сэ-лахьдин ежъ-ежыгъэрэу адыгаб-зэм еджэнэу, адыгабзэкIэ тхэ-нэу зэригъэшагъэшъ, ар щыт-хьугъэу фэлъэгъушхьэм, ит-хыгъэхэр кыхыгъуай, кыломэ шлоигъор кыпфэмыубыты-шъоу чIыпIэхэр кыхыкIых. Ащ фэшI тыхэуконым тытешы-ныхи, ытхыгъэхэу зыцIэ кы-рилуагъэхэм янахыбэр блэт-тIупшыгъ, бащи хъуштыгъ. Тызыхъукуагъэ кыхыкIы-гъэмэ, кыпфигъэгъунэу тельлэу.

Шылэныгъэ гъогум ильэужхэр

Дэгуф Сэлахьдин Сирием (Шам) ит кьалэу Хъумыс еп-хыгъэ кьоджэ цыкIлоу Усайлэ, адыгъэ дэхэр ИнэмкIэ заджэ-хэрэм, 1941-рз ильэсым кы-щыхыгъэ. Урыс-кавказ заом ыпкIэ кыкIэу адыгэ хэкужым итыгъэ кьуаджэу Инэм кьэ-зыбгынагъэхэм мы чIыпIэр псэуплэ зафэхьум, ягупсэ кьуа-джэ ыцIэ фаусыжыгъагъ. Джыри цыф псэуплэ ИнэмкIэ еджэхэу Тэхьутэмькыое рай-оным ит, ау ар джы кьуаджэу алыгъэжыгъэрэп, поселкэу ары. Адыгъэ дэсым елытыгъэмэ, урысхэр, нэмыкI цыф лъэпкы-хэр бэкIэ нахыб. Адыгъэ дэхэ-ри ижыкIэ кыдэнагъэхэм кьакIэныгъэхэп, игъунгъу Бжы-хъэкъоякIэм, нэмыкI адыгэ чы-лагъохэм кьарыкIыгъэх. Ащ кьеушыгъагы Урыс-кавказ за-ом ильэхьан Инэм кьуаджэм дэсыгъэр зэкIэ зэрэкощыгъагъэр.

Сэлахьдин кызырэтхы-рэмкIэ, ятгъэ пашхьэхэм кьаб-гынэгъэ Инэм дэсыгъэхэр шап-сыгъэх. Джы псэуплэ афэхьу-гъэм шапсыгъэу дэсыр нахы-бэми, ахэм язакъоп, бэу зэхэп-хьагъэхэ хьугъэ, абдзахэхэри, бжэдыгъухэри, хьатикъуаехэ-ри, нэмыкIэхэри дэсых. Лъэ-кьуацIэхэр: Дэгуфхэр, Хьагъо-хэр, Дэлчэнхэр, Кьатхэр, Хьэ-пачыкыохэр, Тыгъужьхэр, нэмыкIэхэри.

Сэлахьдин ятэ — Нэджыб, янэ — бжэдыгъэу, Дэлчэн Ни-мэт, Тыгъужь Индырыс ыпхьу.

Зы нэбгырэм ащ фэдызыр зэрэфызэшIокIышхьугъэр бгъэ-шлагъоу, Дэгуф Сэлахьдин шIэныгъэм ильэганлэхэм алы-

лэсыгъэным-кIэ иофшIэ-гъэшхо иI. 1958-рз ильэ-сым Хъумыс дэт еджапIэм япшыкIултIо-нэрэ классыр кыыщиухыгъ. А лъэхьаным адыгэ кIалэ-хэр зыкIэхьо-псыщтыгъэ-хэр дзэм хэ-хьанхэр, офи-цер хъунхэр ары, ау ар кыыздэхьу-

ИШЫТХЪУ АЛЖИРИ ЩАЮ

щтыгъэхэр дэгъоу еджэхэрэр ары. Дзэ академием чIэхьа-шъурэр насыпшлоу алыгъэ-щтыгъ. Ар Сэлахьдин инасып кыхыгъэ, ащ фэдэ академиеу Каир дэтым агъэкIуагъ. А лъэхьаным Египетрэ (Мысыр) Сириемрэ (Шам) зы кьэра-лыгуагъэх. Ильэсишэ ащ ше-джэн фэгъэ. Сэлахьдин ильэс 17 нылэп ыныбжыгъэр. Зэ-уакIэм итактикэу арагъашIэрэр шломыгъэрэу, ар ыжэ дэмы-кIы зэхьум, хьапсым чIадзагъ. Ащ кьинэу чIильэгъуагъэр кылонэу ыжэ кымыхышхьтэу ары ылорэр.

Сириер кьэралыгъо шхьаф зэхьужым, хэгъэгуптIум ядзэ-кIолIхэр зызахьожьхэм, хьап-сым кычIатIупшыжьи, Сэ-лахьдин ихэгъэу кьэкIожьыгъ, ащ идзэ академие чIагъэхьа-жьи кыуыхыгъыгъ.

1963-рз ильэсым дзэм кы-зыхагъэкIыжым Дамаскэ дэт институтым философиемкIэ ифакультет шеджагъ, философ зэрэхьугъэр кьэзыушыгъагы дипломыр 1967-рз ильэсым кыратыгъ.

Ащи кышыуцугъэп Сэ-лахьдин, Германием еджапIо кIуагъэ, кьалэу Дрезден ко-операциемкIэ еджапIэу дэтым чIэхьагъ, 1970-рз ильэсым ар кызыеухым Санкт-Джузиф дэт университетым кьокIыпIэ шэн-зэхъытIэхэмкIэ институт еджэ-ныр щылыгъэкIотагъ. Диплом кыдыхыным фэшI ишыкIэгъэ тхылъыр ильэсишкIэ ытхыгъ. Ар зыфэгъэхьыгъагъэр адыгэ мамлюкхэу ильэси 135-рз Еги-пет тетыгъор щызылыгъыгъэ-хэм гъэсэнэгъэр зэрэхъашэ-щтыгъэр, нэмыкIэу кьэпIон хъумэ, адыгэ мамлюкхэр зы-фагъасэщтыгъэхэр, зэрагъа-сэщтыгъэхэр ары. Идиплом иофшлагъэ IупкIэу, хэшIыкI зэрэфыригъэр кыхыгъэу иофэу кызтегушыгъэр кыышигъэ-лъэгъуагъ. Ащ фэшI а универ-ситетым щезыгъаджэщтыгъэ профессор цIэрылоу, француз бзылфыгъэу Мишель Алар Сэлахьдин иофшлагъэ осэшхо кыфишIыгъ, зэкIэмэ анахь дэгъоу ылытагъ.

Хэгъэу кIоцI иофхэмкIэ Си-рием иминистерствэ кIалэхэр дзэм хэшыгъэнхэм фэгъэхьа-зы-рыгъэнхэм пылтынхэу аштагъэ-хэм Сэлахьдин ахэфагъ. Офи-церэу дзэм кыхыкIыжыгъэти, ащ тегъэпсыхьагъэ. Нэужым Хъумыс иадминистрация ипа-щэ игуадзэу, кьалэу Рэкъ ко-операциемкIэ инспекторэу щылэжагъ. Гурыт еджапIэхэм

арапыбэмрэ инджылызыбэм-рэ ащыригъаджэхэу, япшIэнэрэ классхэм социологиер, япшы-кIултIонэрэхэм — философиер, институтхэм психологиер аща-ригъэхьэу кыхыкIыгъ.

ИшIэныгъэхэм ахегъахьо

Дэгуф Сэлахьдин ишэнкIэ кьаигъэ хьазыгъэу шыт, тэрэ-зыджэу узекIомэ кыпфэзы-мыгъэгъушхьэм ащыщ. Сири-ем IашкIэ тетыгъор щызы-бытыгъэ баас партием игъэ-псыкIэ ыгу зэрэримыхыгъэр ымыушъэфы зэхьум, хьапсым чIадзэгъагъ. Ащ кызычIа-тIупшыжым ихэгъэу кыб-гыни, Алжир псэуплэ кыхи-хыгъ. Ихэгъэу кыхыанкIэ щынэу ильэс пшыкIух ты-ригъэшIагъ, ауужыпкъэм ятэ зэлIэм ихьадагъэ кьэклонэу хьугъэп, ау янэ дунаир зехь-жым ащ нахыбэрэ фэщылэ-жыгъэп, Сирием кьэкIожагъ. КьышIонагъэ щымылэу Алжи-рыгъэзэжыгъагъ. Ащ кышы-ублагъэу кызыщыхыгъэ хэгъэ-гум кьэкIошхьтмэ пэрыохъу илэжэп.

Алжир псэуплэ зыфэхьуми ишIэныгъэ хигъэхьоныр зэпи-гъэуэгъэп. Журналист горэм Сэ-лахьдин гуыцIэгъу кызые-шым, шIэныгъэу зэригъэгъо-тыгъэр шIуабэу зегъэшIагъом риложыгъагъ шIэныгъэ гъогу кIыхьэ кыкIлугъэми, шIэны-гъэу зэригъэгъотыгъэр ежэ зэрэшIомакIэр.

Зыщыпсэурэ кьалэу Аннабэ дэт университетым диплом кыдыдихыным пае тхылгъэу ытхыгъэр зыфэгъэхьыгъагъэр чIыопсым икыуэхьумэн соци-ологиемкIэ мэхьанэшхо зэрилэр ары. Ащ осэшхо кыфашIы-гъагъ, наукэхэмкIэ докторыцIэу илэхэм джыри зы кьахъожагъ. Ащ ыуж кьалэу Быскра дэт институтэу пшэхуалъэхэмрэ псыр зимагIэхэмрэкIэ шIэныгъэ зыщызэрагъэгъотыгъэр инспек-торэу щылэжагъ. Мы лъэхьа-ным Аннабэ дэт университе-тетым ипащэ игуадзэу иоф ешIэ, философиемкIэ, психологи-емкIэ, методологиемкIэ мы университетым щырегъаджэх.

Дэгуф Сэлахьдин наукэхэм-кIэ иофшIэгъэшхо иI, тхылгъэу ытхыгъэр, статьягъэу гъэзетхэм, журналхэм кыхаригъэуыгъэр бэдэд, ау ахэм ащыщхэр шIо-кIодыгъэх. Каир дзэ академием щыIэзэ ытхыгъагъэхэр, хьап-сым зычIадзэм иунэ кызалты-хьум зэрапхьуагъэх. Лондон кынышхьауыгъэхэри ыгъоты-жыгъэхэп, ау ахэр хэмьтхэми, тхылгъэхэу, статьягъэу зыцIэ кыригъэрэп спискэ кIыхь. ЗэкIэ-мэ ягугъу кьэпшып хъумэ,

щытми, иофшлагъэхэм ащыщ-хэм ацIэхэр кьеслошхьт.

Диплом кыдыхыным пае тхылгъэу ытхыгъэхэр: «Сирием икооперацие иэкономик» (1970-рз ильэс, кь. Дрезден), «Сирием иеджапIэхэм наукэм-кIэ шырагъаджэхэрэм яхы-лагъ», «Адыгэ мамлюкхэм ягъэсакIэ итарихь», «Егъэджэ-нымрэ цыфымрэ. ЧIыопсым икыуэхьумэн» (2000-рз ильэс, кь. Аннаба), нэмыкIэхэри. Тха-кIохэр игъусэхэуи тхылъитIу кыдыгъэкIыгъ. Зыр «Алжир ифыртын», адрэр «Араб соци-ологиемрэ егъэджэнымрэ» зы-филохэрэр арых. Ауужыгъэр Бей-рут кышыдэкIыгъ. Истатья-хэу кыхауыгъэхэм ащышых: «Методологиер» (Аннаба, 2003-рз ильэс), «Социологием ипэубл» (Аннаба, 2009-рз ильэс), «Къэзанэкъо Джэбагъ. Адыгэ философыр» (Бейрут, 1990-рз ильэс), «Психологиымрэ укла-кIомрэ» (Аннаба, 1992-рз ильэс), нэмыкIэхэри.

Дэгуф Сэлахьдин хэгъэгубэм ащызэлашIэ, итхыгъэхэр афа-ригъэхьынхэу ахэм кьащыдэ-кIырэ гъэзетхэр кьелэлухэу бэрэ кыхыкIы. Ахэм кьащы-хауыгъэхэу зыцIэ кыригъэр бэ. Анахыбэу ытхыгъэхэр кызышхьауыгъэхэр ежэ джы зыщыпсэурэ кьалэм нэмыкIэу Бейрут, Дамаск, Тунис арых. Германиеми, Франциеми, Ин-джылызыми, Тыркуеми ит-хыгъэхэр кьащытырадзагъэх. Сэлахьдин шIэныгъэлэжэ цIэ-рылоу зэрэщытым ишыхьат хэгъэу зэфэшхьафхэм наукэм фэгъэхьыгъэ конференцихэу ащызэхашэхэрэм зэрарагъэб-лагъэрэр, докладохэр кьашишIы-хэу, иофыгъоу зытегушылэхэрэм ежэ еплъыкIэу афыригъэр кьа-щырилоу кызырэхэкIырэр.

Сэлахьдин зэрэшIэныгъэ-лэжым имызакъоу тхакло, ху-дожественнэ тхыгъэхэу, ана-хьэу рассказхэу кыхиуыгъэр макIэп. Ирасказхэр IэкIыб кьэралыгъохэм кьащыдэкIырэ гъэзетхэми кьэрэхьэх.

Адыг, адыгэ шъыпкъ

Дэгуф Сэлахьдин адыгэу зэрэкIоцIылыр, адыг, адыгэ шъыпкъэу зэрэщытыр иокIэ-шыкIэхэми кьахьы, кьытхы-рэ псэуми адыгэ лъэпкъым тхьамыкIагъоу кьехьуллагъэр, дунаим щитэкъухьагъэ зэрэхьу-гъэр гукъошхо зэрэщыгъэр, лъэпкъым инеушхьэр мафэ зэ-ригъэгумэкIырэр, адыгэхэр зы хужыкынхэм зэрэкIэхьопсырэр апыхышыгъ. Ары мэхьанэ шхьалэу кIоцIылыр ыпшгэ-кIэ зыцIэ кьеслогъэ рассказэу «Сыдигъо тыгъэр кыкыкIы-

чIыпIэу ыубы-тырэр башэ, ар гъэзет тхы-гъэ цIыкIум имыщыдагъэу сеплгыгъ, ау ы п ш э к I э кызырэщы-сIуагъэу, тхы-лэхэм, статья-хэм ацIэхэр кыхыгъуаеу зэрэщытхэм фэшI, сыхэ-уконым сы-тешыныхи, бэ шыгъэзы-ягъэр. Арэу

шта?» зышхьэми. Ар Бейрут кышышхьауыгъ.

Адыгэ кIалэм араб пшгашгъэр шIу ыльэгъугъ. Ары шхьаеу, кIалэм ятэжэ пашгъэхэм кьаб-гынэгъэ хэкужыгъэр ыгу икIырэ, ащ ыгъэзэжыныным кIэхьопсы. Нарт гуащэу Сэтэнае иджэма-кьэ чэщи мафи ытхьакIумэ ит, ау шIу ыльэгъугъэ пшгашгъэ-ри кызырэнэкIынэу фаеп. Ар пшгашгъэм зыриокIэ кыфидэ-рэп, кьырело: «О уихэкужэ укложьышхь, узыщыцхэм уахэхьа-жышхьт шхьаеу, сэ сыдэу сыхьушхьа? Сэри сыкызышхьугъэ хэгъэгур шIу сэлэгъу. Ар кьэ-сыбгынэнышхь, зыбзи, зишэн-хабзэхэри сымышIэхэрэм яхэгъэгу сыдэушхьтэу сыкло-шхьа?» ШIу зэрэлэгъурэ ныб-жыкIыгъэр зэшIокIодынхэу зэрэфэмыехэм гумэкIыгъоу кьа-фишхьыгъэр IупкIэу, узIэпищэу рассказым щыпхырышхьыгъ.

Сэлахьдин «Адыгэ макъэм» кьыфатхэу зыригъэжыгъэм ыуж ильэс IокIым ехьу те-шIагъ, итхыгъэхэм кьахьэцэу дауу илэмэ ащыщ адыгэу хэ-гъэгу псэуми арысхэм яшIэ-ныгъэ лъэпкъым фэгъэлоушIэ-гъэныр, адыгэ фонд зэхэщэ-гъэныр, ащ тетэу зэлугъэкIэгъэ мылкъур зыгъот мынхэу тхьа-мыкIагъоу кызыфыкыокIы-хэрэм, гумэкIыгъоу хафэхэрэм, джащ фэдэу лъэпкъым ишы-кIэгъэ иофыгъо горэ зэшIохы-гъэн фаеу хъумэ апэлугъэхьэ-гъэнэу. Лъэшэу гукъау цэхьу лъэкI зылэхэу, зыгъот ин адыг-хэу хэгъэгу зэфэшхьафхэм ащыпсэхуэрэр заушъэфыгъэу зэрэщысхэр, лъэпкъ иофыгъо-хэм амылкъу калъхьаным зы-зэрэщадзыерэр.

Хэкужыгъым щыхьухэрэм ащыгуагъэ хъунымкIэ «Адыгэ макъэм» ишIуагъэ кызырэкIы-щтыр, ащ еджэмэ зэрэшIо-игъор, ау кызылэкIыгъэхьан зэримылэкIышхьтм игукуауи Сэлахьдин итхыгъэхэм кьахэ-шхь. Итхыгъэ горэ «Адыгэ ма-къэм» кызышхьыгъэрэм сэри, иунэкъошхь Инэм (Тэхьутэ-мыкыое район) шыпсэурэ Дэ-гуф Инвери фадгъэхьэу кы-зырэхэкIырэм фэшI инэу кыт-фэраз, ау мафэ кьэс кьыдэкIырэ гъэзетыр Алжир нэс ядгъэхьы-нэу тэри амал тилэп.

ЫпшгэкIэ зэрэщыхэгъэу-нэфыкIыгъэу, Сэлахьдин иуна-гъо фэгъэхьыгъэу итхыгъэ хэ-тыр мэкIэ дэд. Тызыхьуагъэр Iо кызырришагъэр, апэрэ псэ-огъум шъэунтIурэ зы пшгаш-хьэрэ зэрэфигъотыгъэхэр, ахэм унагъохэр ялэхэ зэрэхьугъэр, ар дунаим зехьыжым нэмыц бзылфыгъэ шхьэгъуэс зэри-шIыгъэр ары. Зыгъадыгъэллэу арэу шIлэрэп, хьауыи шыгу-пшагъэха, псэогъоу апэ илагъэми, джы илэми ацIэхэр кытхыгъэп. ИгъэкIотыгъэу кытемыгушы-лагъэми, ызыкыо ылыагъэхэм амылэтыжыгъэу илоф зэрэдэир, зэрэлэхэрэм ишIуагъэ кьа-кIоу езыгъэлон фэдэ зэрэримылэ-гъуэлэрэм тышигъэгъозагъ.

Тилъэпкъыгъоу, тырыгушхоу, хэгъэу чыжэу шыпсэурэ Дэгуф Сэлахьдин ыныбжэ шIэхэу ильэс 70-рз хьушхьт. ПэшIо-уыгъэшхьэу тыфэлгъао псау-ныгъэ пытэ илэу, ятэжэ пашгъэ-хэм афэмыхьукIэ кьабынэгъэ хэкужыгъэм ит кьушхьэхэм афэдэу бгъагъэ хъунэу, иоф-шлагъэхэм ахигъахьозэ, ыцIэ джыри нахь чыжэу ыгъэлунэу, ыкыоу сымаджэм ыгу зэрэте-кIуадэрэм фэмыдэу кычIэ-кIынэу. Тхьэм ынэшIу кышы-фэнышхь, псау-тауу ыльэ кы-теуцожьынэу.

Опсэу, отхьэжэ, Сэлахьдин!
ПЭНЭШЪУ Сэфэр.
Сурэтхэм арытхэр: **Дэгуф Сэлахьдинрэ ипсэогъурэ.**

Мэкъэгъэу

Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие макъэ кьегъэу мыщ фэдэ лэнэтлэ нэклхэм алугъэхьэгъэнхэм

епхыгъэ зэнэкьокъум хэлэжьэнхэм пае документхэр аштэхэу зэраулагъэмклэ:

Гъэорышланэм ыцI	Отделым ыцI	Лэнатлэр зыфэдэр	Квалификацияе шапхъэхэр
Правовой гъэорышланI	законодательнэ инициативэхэмклэ экспертизэхэр зэхэзыщэрэ отделыр	специалист-эксперт шхьаI (нэбгыритIу)	сэнэхьатэу «юриспруденция» зыфиорэмклэ апшгэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ ялэн фæе, кьэралыгъо граждан кьулыкъум истаж ыкли сэнэхьатымклэ Iоф зэралгъэ илгъэс пчъагъэм ямылгытыгъэу
Правовой гъэорышланI	Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ якътхэр экспертиз зышIырэ отделыр	специалист-эксперт шхьаI (нэбгыритIу)	сэнэхьатэу «юриспруденция» зыфиорэмклэ апшгэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ ялэн фæе, кьэралыгъо граждан кьулыкъум истаж ыкли сэнэхьатымклэ Iоф зэралгъэ илгъэс пчъагъэм ямылгытыгъэу
Контрольнэ гъэорышланI		ведущэ консультант	апшгэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ ялэн фæе, илгъэситIум нахь мымакIэу кьэралыгъо граждан кьулыкъум Iутыгъэхэу е илгъэситIум нахь мымакIэу сэнэхьатымклэ Iоф ашIагъэу цытын фæе

Зэнэкьокъум хэлэжьэнхэм пае мыщ фэдэ документхэр кьырахьыллэн фæе:

а) лъэу тхылыр;

б) Урысые Федерацием и Правительствэ 2005-рэ илгъэсым жьоныгъуакIэм и 26-м ышIыгъэ унашгъо N 667-р зытетымклэ аухэсыгъэм (Урысые Федерацием и законодательствэ зэхэугъоягъэхэр, 2005, N 22, я 2192-рэ ст.) кьызэрэщыдэлгытэгъэ шIыклэм тетэу зэхэгъэуцогъэ анкетэр, шгъо зэфэшхьаф зилэ сурэтэу см. 3,5 х 4,5 зиинагъэр;

в) паспортым е ащ ычIыплэ агъэфедэрэ документым икопие (зэнэкьокъум кьызекIуалэхэкIэ, ащ фэдэ документыр кьырахьыллэ);

г) ищыклэгъэ профессиональнэ гъэсэныгъэу, IофшIэнымклэ стажэу ялэр ыкли квалификациер кьэзыгъэ-шгъыпкъэжыгъэхэрэ документхэр;

трудовой книжкэм е Iоф зэралгъэрэ (кьулыкъу зэрэхьэрэ) кьэзыгъэшгъыпкъэжыгъэрэ нэмыклэ документхэм якопие;

профессиональнэ гъэсэныгъэу, профессиональнэ гъэсэныгъэ тедзэу, шIэныгъэлэжышIэу ялэм яхьыллэгъэ документхэм якопиехэу нотариусым е Iоф зыщашIэрэ (кьулыкъу зыщыхьэрэ) чIыплэмклэ кадрэ кьулыкъухэм алапэхэр зыклэдзэжыгъэхэр;

д) шIокI зимылэ пенсие страхованиемклэ страховоив свидетельствэм икопие;

е) физическэ лицэр Урысые Федерацием ичIыплэу зыщыпсэурэм елгытыгъэу хэбзэлэхэ органым иучет зэрагъэуцугъэм ехьыллэгъэ свидетельствэм икопие;

ж) дзэкъулыкъушIэхэм ыкли дзэм ащэнэу щытхэм апае — дзэ учетым зэрэщытхэмклэ документхэм якопиехэр;

з) хакъоу, мылькоу, мылькумклэ пшгъэрылгъэу ялэхэм яхьыллэгъэ кьэбархэр;

и) граждан кьулыкъум Iухьаным е ащ Iутыным пэрыохъу фэхьурэ уз зэрамылэм ехьыллэгъэ документыр (формэу N 001 — ГС/у-р зилэ справкэр).

Зэнэкьокъум хэлэжьэнхэм пае документхэр мы мэкъэгъэу кьызыхаутырэ нэуж мэфэ 30-м кьыклоцI мыщ фэдэ чIыплэм кьырахьыллэн фæе: 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 199, я 22-рэ каб. Телефонхэу 52-45-53-мклэ, 52-57-20-мклэ, джащ фэдэу Интернетымклэ Адыгэ Республикэм иофициальнэ сайт адресэу www.adygheya.ru. зыфиорэмклэ шгъуищыклэгъэ нэмыклэ кьэбархэр кьызIэклэжугъэхьан шгъульэкIышт.

Документхэр заштэшт уахьтэр зэжыугъэшIэным пае зигугъу кьэтитыгъэ телефонхэмклэ пэшIорыгъэшгъэу шгъуафитеон фæе.

Игъом ыкли икъоу документхэр кьызэрэрамы-хьыллэхэрэ е фэгъэкIотэныгъэ ушьхьагъу щымылэу ахэр зэрэзхагъэуцон фæе шапхъэхэр зэраукъохэрэр документхэр аламыхынхэмклэ лъапсэ мэхъух.

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашгъу

Кьэралыгъо фэло-фашIэу «Урысые Федерацием игражданхэу Адыгэ Республикэм и Кьэралыгъо Совет — Хасэм идепутат иполномочиехэр зыгъэцакIэщтыгъэхэм япенсие мазэ кьэс ахьщэ тегъахъоу фашIыщтым игъэнэфэнрэ ар алэклэгъэхьэгъэнымрэ» зыфиорэм игъэцэкIэн епхыгъэ Административнэ регламентыр ухэсыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Кьэралыгъо Совет — Хасэм идепутат иштатус ехьыллагъ» зыфиорэм (Адыгэ Республикэм и законодательствэ зэхэугъоягъэхэр, 2007, N 7), Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашгъоу N 31-р зытетэу «Урысые Федерацием игражданхэу Адыгэ Республикэм и Кьэралыгъо Совет — Хасэм идепутат иполномочиехэр зыгъэцакIэщтыгъэхэм япенсие мазэ кьэс ахьщэ тегъахъоу фашIыщтым игъэнэфэнрэ ар алэклэгъэхьэгъэнымрэ» зыфилоу 2008-рэ илгъэсым мэзаем и 26-м, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашгъоу N 143-р зытетэу «Адыгэ Республикэм кьэралыгъо фэло-фашIэхэмклэ административнэ регламентхэр зэрэ-щагъэнэфэхэрэ ыкли зэрэщаухэсыхэрэ шIыклэм ехьыллагъ» зыфилоу 2007-рэ илгъэсым шышхьэлум и 13-м аштагъэхэм атэгъэпсыхьагъэу **унашгъо сэшIы:**

1. Кьэралыгъо фэло-фашIэу «Урысые Федерацием игражданхэу Адыгэ Республикэм и Кьэралыгъо Совет — Хасэм идепутат иполномочиехэр зыгъэцакIэщтыгъэхэм япенсие мазэ кьэс ахьщэ тегъахъоу фашIыщтым игъэнэфэнрэ ар алэклэгъэхьэгъэнымрэ» зыфиорэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Мы унашгъом игъэцэкIэн зэрэклорэм иуплгъэклун министрэм игуадзэу Т. Н. Галактионовар фэгъэзэгъэнэу.

3. Официальнэу кьызыхаутырэм ыуж мэфэ 10 зытешIэклэ мы унашгъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА

кь. Мыекъуапэ, жьоныгъуакIэм и 28-рэ, 2010-рэ илгъэ N 151

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашгъу

Гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ ведомствэ программэу «IофшIэныр кьэухъумэгъэнымклэ ыкли ащклэ амалэу щылэхэр нахьышIу шIыгъэнхэмклэ 2011 — 2013-рэ илгъэсхэм Адыгэ Республикэм Iофтхьабзэу щызэрахьащтхэр» зыфиорэр ухэсыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашгъоу N 145-р зытетэу «Гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ ведомствэ программэхэр зэрэзхагъэуцохэрэ, зэраухэсыхэрэ ыкли зэрагъэцэкIэхэрэ шIыклэм ехьыллагъ» зыфилоу 2008-рэ илгъэсым шышхьэлум и 14-м аштагъэм тегъэпсыхьагъэу **унашгъо сэшIы:**

1. Гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ ведомствэ программэу «IофшIэныр кьэухъумэгъэнымклэ ыкли ащклэ амалэу щылэхэр нахьышIу шIыгъэнхэмклэ 2011 — 2013-рэ илгъэсхэм Адыгэ Республикэм Iофтхьабзэу щызэрахьащтхэр» зыфиорэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ ведомствэ программэу

«IофшIэныр кьэухъумэгъэнымклэ ыкли ащклэ амалэу щылэхэр нахьышIу шIыгъэнхэмклэ 2011 — 2013-рэ илгъэсхэм Адыгэ Республикэм Iофтхьабзэу щызэрахьащтхэр» зыфиорэм кьыдилгытэхэрэм мылькоу апэлухьащтыр АР-м иреспубликэ бюджет кьыхэгъэклэгъэнэу.

3. Кьэбар-правовой отделым ипашгъу О.В. Долголенкэм мы унашгъом зыклатхэхэрэм ыуж мэфитфым кьыклоцI:

— гъэзтхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ», джащ фэдэу мазэм зэ кьыдэкIырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм и законодательствэ зэхэугъоягъэхэр»

зыфиорэм кьыхаутыным пае алэклэгъэхьанэу;

— Урысые Федерацием и субъектхэм янормативнэ-правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае мы унашгъор Урысые Федерацием юстициемклэ и Министерствэ и ГъэорышланIэу Адыгэ Республикэм шIэм фигъэхьынэу.

4. Мы унашгъом игъэцэкIэн зэрэклорэм иуплгъэклун сэ сшхьэкIэ зыфэсэгъазэ.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА

кь. Мыекъуапэ, мэкъуогъум и 15, 2010-рэ илгъэ N 168

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашгъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашгъоу N 112-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыфхэм социальнэ лъэныкъомклэ яфэло-фашIэхэр афэзгъэцэкIэрэ кьэралыгъо учреждениехэм зыныбжэ хэклотагъэхэмрэ сэкъатныгъэ зилэхэмрэ ыпклэ хэмылгъэу ыкли ыпклэ хэлгъэу ясоциальнэ фэло-фашIэхэр зэрэзэшIуахыщтхэм ехьыллагъ» зыфилоу 2006-рэ илгъэсым бэдзэогъум и 24-м кьыдэкIыгъэм зэхьокIыныгъэ фэшIыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыфхэм социальнэ лъэныкъомклэ яфэло-фашIэхэр зэрагъэцакIэхэрэр нахьышIоу зэхэцэгъэным пае Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашгъо ешIы:**

1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашгъоу N 112-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыфхэм социальнэ лъэныкъомклэ яфэло-

фашIэхэр афэзгъэцэкIэрэ кьэралыгъо учреждениехэм зыныбжэ хэклотагъэхэмрэ сэкъатныгъэ зилэхэмрэ ыпклэ хэмылгъэу ыкли ыпклэ хэлгъэу ясоциальнэ фэло-фашIэхэр зэрэзэшIуахыщтхэм ехьыллагъ» зыфилоу 2006-рэ илгъэсым бэдзэогъум и 24-м кьыдэкIыгъэм (Адыгэ Республикэм и законодательствэ зэхэугъоягъэхэр, 2006, N 7; 2009, N 8) зэхьокIыныгъэ фэшIыгъэнэу, годзакIэр

кIэм диштэу кьэтыгъэнэу.

2. Официальнэу кьызыхаутырэ мафэм щыублагъэу мы унашгъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПИЛ Мурат

кь. Мыекъуапэ, мэкъуогъум и 16, 2010-рэ илгъэ N 108

Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

КIэлэцIыкIухэм зыналэ атезыгъэтырэ органым икъэралыгъо полномочие заулэхэр зыгъэцэкIэштхэ организациехэр Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ кызырэхыхыштхэм ехылаагъ

Урысые Федерацием и Правительствэ 2009-рэ ильэсым жьоныгъуакIэм и 18-м ышIыгъэ унашъоу N 423-р зытетэу «Зыныбжъ имыкъугъэ кIэлэцIыкIухэм аналэ атегъэтыгъэным епхыгъэ Iофыгъо залэмэ яхылаагъ» зыфиорэр, Урысые Федерацием гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ 2009-рэ ильэсым Iоныгъом и 14-м ышIыгъэ унашъоу N 334-р зытетэу «Урысые Федерацием и Правительствэ 2009-рэ ильэсым жьоныгъуакIэм и 18-м ышIыгъэ унашъоу N 423-р зытетэу гъэцэкIэгъэным ехылаагъ» зыфиорэр шьIэныгъэм шьпхырышщыгъэнхэм атегъэпсыхъагъэу **унашъо сэшIы:**

1. Ухэсыгъэнхэу:

1.1. Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ икомиссиеу кIэлэцIыкIухэм зыналэ атезыгъэтырэ органым икъэралыгъо полномочие заулэхэр зыгъэцэкIэштхэ организациехэр кыыхэзыхырэм хэтхэр гуадзэу N 1-м диштэу;

1.2. организациехэу кыахышщхэм ахэфэнхэм пае кырахыылэн фэе документхэр гуадзэу N 2-м диштэу;

1.3. кIэлэцIыкIухэм зыналэ атезыгъэтырэ органхэм яполномочие заулэхэр зыфэгъэзэгъэштхэ организациехэр кыыхэзыхырэ комиссием ирегламент гуадзэу N 3-м диштэу;

1.4. сабийхэм зыналэ атезыгъэтырэ органым икъэралыгъо полномочие заулэхэр зыфэгъэзэгъэштхэ организациер кызырэхыхырэ шапхъэхэр гуадзэу N 4-м диштэу.

2. Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ испециалист-эксперт шъхьалэу З.Р. Мэрэтыкьом организациехэр кызырэхыхыштхэм яхылаагъэ мэкъэгъэлур кыгъэхъазырынэу, Адыгэ Республикэм игъэцэкIэкIо хабзэ иорганхэм, Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ ыкIи кьэбар жьугъэм

иамалхэу республикэм кыыхышщхэрэм яофициальнэ сайт ар ригъэхъанэу.

3. Урысые Федерацием гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ 2009-рэ ильэсым Iоныгъом и 14-м ышIыгъэ унашъоу N 334-р зытетымкIэ аухэсыгъэм ыкIи мы унашъом адиштэу организациехэм лъэлэу тхылъхэр кызырэхыхылаагъэхэрэм ялбытыгъэу организациехэр кыыхэзыхышт комиссием изэхэсыгъохэр зехишчэнхэу.

4. Мы унашъор зэрагъэцэкIэрэм иуплэкIун Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Н. И. Кабановар фэгъэзэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ иминистрэу БЕДАНЫКЪО Рэмзан

кь. Мыекъуапэ, мэкъуогум и 9, 2010-рэ ильэс N 817

Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ 2010-рэ ильэсым мэкъуогум и 9-м ышIыгъэ унашъоу N 817-р зытетым игуадзэу N 1-р

Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ икомиссиеу кIэлэцIыкIухэм зыналэ атезыгъэтырэ органым икъэралыгъо полномочие заулэ зыгъэцэкIэшт организациер кыыхэзыхырэм хэтхэр

Н.И. Кабановар — комиссием итхъамат, Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ иминистрэ иапэрэ гуадз;

Л.В. Самоквитовар — тхъаматэм игуадз, Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ иотдел ипаш;

З.Р. Мэрэтыкьор — комиссием исекретарь, Адыгэ

Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ испециалист-эксперт шъхьалэ;

Комиссием хэтхэр:

З.А. Борсэр — Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ иотдел ипашэ ипшъэрылхэр егъэцэкIэ;

Хъ.Хъ. Хъаткьор — Адыгэ Республикэм псау-

ныгъэр кьэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ иконсультант (врач-педиатр) (зэрэзэгъыххэрэм тетэу);

Н.М. Абрэджыр — Адыгэ Республикэм Iофшлэнырэм социальнэ хэхъоныгэмрэкIэ и Министерствэ ныххэрэм кIэлэцIыкIухэрэмкIэ иотдел ипаш;

Т.А. Гоголевар — Урысые кIэлэцIыкIу фондым и Адыгэ кьутамэ итхъамат (зэрэзэгъыххэрэм тетэу).

Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ 2010-рэ ильэсым мэкъуогум и 9-м ышIыгъэ унашъоу N 817-р зытетым игуадзэу N 2-р

Организациехэу кыахышщхэм ахэфэнхэм пае кырахыылэн фэе документхэр:

1. Зэрэфаехэу зэхагъэуцогъэ лъэлэу тхылъэу мыш фэдэ кьэбархэр зэрытыр:

— организациер зэхэзышщхэр (зэхэзышщхэгъэхэр);
— организацием ыцIэ икьоу кьелуагъэу;
— юридическэ, почтэ адресхэр;
— электроннэ почтэм иадрес, шьIэмэ — Интернетым официальнойнэ сайтэу шьыриIэм иадрес;

— иIофшлэн кыдылбытэрэ лъэныкьо шъхьалэхэр.

2. Организациехэу кыахышщхэм язэнэкьокъу организациер хэлэжъэным зэхэщакIор (зэхэщакIохэр) кызыррезэгъырэр.

3. Организацием иучредительнэ документхэм якопиехэу Урысые Федерацием изаконодательствэ кызырэдильгъэтырэ шьыкIэм тетэу алапэ зыкIэдзэжыгъэхэр.

4. Юридическэ лицэм ехылаагъэ кьэбархэр юридическэ лицэхэм я Къэралыгъо реестрэ зыкI зэрэратхэгъэхэр кызыгъэшъыпкъэжырэ документым икопиеу Урысые Федерацием изаконодательствэ кызырэщыдэлыгъэтырэ шьыкIэм тетэу алапэ зыкIэдзэжыгъэхэр.

5. Организацием иштат расписание икопиеу организацием ипашэ е ащ фитыныгъэ зэритыгъэ IофышIэм ылапэ зыкIэдзэжыгъэхэр.

Зыныбжъ имыкъугъэхэм альпылэ зышIоигъохэр кыыхэгъэщыгъэнхэмкIэ ыкIи гъэхъазырыгъэнхэмкIэ кIэлэцIыкIухэм зыналэ атезыгъэтырэ органым иполномочиехэр зыгъэцэкIэшт организациехэр кызырэхыхышщхэм ехылаагъ

Ны-тыхэр зышъхъарымытыжъ кIэлэцIыкIухэу зыныбжъ имыкъугъэхэм альпылэштхэм е Урысые Федерацием изаконодательствэу унагъом ехылаагъэм кызырэщыдэлыгъагъэм диштэу сабийхэр унагъом шьыпIунхэу зыштэ зышIоигъохэм якыыхэгъэщынкIэ ыкIи ягъэхъазырынкIэ кIэлэцIыкIухэм зыналэ атезыгъэтырэ органым иполномочиехэр Адыгэ Республикэм щэгъэцэкIэнхэм пае Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ гэсэныгэм, медицинэм япхыгъэ фэIо-фашIэхэр, социальнэ фэIо-фашIэхэр зэхэзышщхэр организациехэр (ыужкIэ организациехэр тIозэ дгъэкIошт) егъэнафэх.

Зигугъу кьэтшIыгъэ полномочиехэр зэрагъэцэкIэшт пIалъэр кIэлэцIыкIухэм зыналэ атезыгъэтырэ органхэм яполномочиехэр зыфагъэзэгъэштхэ организациехэр кыыхэзыхырэ комиссием иунашъокIэ агъэнафэх.

Организациехэм якыыхэхын фэгъэзагъэр Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ ары.

Кьэбархэр аIэкIэзгъахъэрэр мы Министерствэ дэдэр ары,

тел. 52-26-63

эл.почтэр: minobr ra@mail. ru

факсыр: 52-12-01

Зыфагъэзэн альэкIыштыр: Мэрэтыкьо Заремэ Руслан ыпхъум, Адыгэ Республикэм гэсэныгэмрэ шлэныгэмрэкIэ и Министерствэ испециалист-эксперт шъхьалэ.

Организациехэр зэнэкьокъум хэлэжъэнхэм пае зыявлениер зыдагъэхын фэе чIыпIэмрэ уахътэмрэ:

кь. Мыекъуапэ, ур. Советскэр, 176, я 49-рэ каб., IофшIэгъу мафэхэм сыхъатыр 9.00-м щегъэжыагъэу 13.00-м, 14.00-м щегъэжыагъэу 18.00-м нэс Iоф ешIэ.

Организациехэу кыахышщхэм ахэфэнхэм пае кырахыылэн фэе документхэр:

1. Зэрэфаехэу зэхагъэуцогъэ лъэлэу тхылъэу мыш фэдэ кьэбархэр зэрытыр:

— организациер зэхэзышщхэр (зэхэзышщхэгъэхэр);
— организацием ыцIэ икьоу кьелуагъэу;
— юридическэ, почтэ адресхэр;
— электроннэ почтэм иадрес, шьIэмэ — Интернетым официальнойнэ сайтэу шьыриIэм иадрес;

— иIофшлэн кыдылбытэрэ лъэныкьо шъхьалэхэр.

2. Организациехэу кыахышщхэм язэнэкьокъу организациер хэлэжъэным зэхэщакIор (зэхэщакIохэр) кызыррезэгъырэр.

3. Организацием иучредительнэ документхэм якопиехэу Урысые Федерацием изаконодательствэ кызырэщыдэлыгъэтырэ шьыкIэм тетэу алапэ зыкIэдзэжыгъэхэр.

4. Юридическэ лицэм ехылаагъэ кьэбархэр юридическэ лицэхэм я Къэралыгъо реестрэ зыкI зэрэратхэгъэхэр кызыгъэшъыпкъэжырэ документым икопиеу Урысые Федерацием изаконодательствэ кызырэщыдэлыгъэтырэ шьыкIэм тетэу алапэ зыкIэдзэжыгъэхэр.

5. Организацием иштат расписание икопиеу организацием ипашэ е ащ фитыныгъэ зэритыгъэ IофышIэм ылапэ зыкIэдзэжыгъэхэр.

Лъэлэу тхылъыр кьезыхылаагъэм зигугъу кьэтшIыгъэ документхэм мыхэри кьаригъэгъусэн ыльэкIышт:

1. IофшIэнэу зышIуныхырэм ехылаагъэ статисти-ческэ е аналитическэ отчетхэр.

2. Зыныбжъ имыкъугъэхэм зыналэ атезыгъэты зышIоигъохэр зэрагъэхъазырышщ программэхэр.

3. Ны-тыхэр зышъхъарымытыжъ кIэлэцIыкIухэу зыныбжъ имыкъугъэхэр нэнэжъхэм, тэтэжъхэм е

нэмыкI Iахылаагъэм яунагъохэм аплунхэу заштэхэкIэ, джащ фэдэу сабий ибэхэр ыкIи ны-тыхэр зышъхъарымытыжъ кIэлэцIыкIухэр зышIагъыгъэхэр организациехэм ачIэсхэр Урысые Федерацием ренэу шьпсэурэ унагъохэм уахътэ горэкIэ аплунхэу заштэхэкIэ, зыныбжъ имыкъугъэхэм зыналэ атезыгъэты зышIоигъохэр пIалъэ кIэкIыкIэ зэрагъэхъазырышщ программэхэр.

Сабийхэм зыналэ атезыгъэтырэ органым икъэралыгъо полномочие заулэхэр зыфэгъэзэгъэшт организациер кызырэхыхырэ шьыкIэр

1. Зыныбжъ имыкъугъэ кIэлэцIыкIухэм альпылэ зышIоигъохэр е ны-тыхэр зышъхъарымытыжъ кIэлэцIыкIухэр Урысые Федерацием изаконодательствэу унагъом ехылаагъэм кызырэщыдэлыгъэтырэ шьыкIэм диштэу зыпIунхэу зыштэ зышIоигъохэр гъэхъазырыгъэнхэмкIэ организацием иIофшлэн ильэныкьо шъхьалэхэр кIэлэцIыкIухэм зыналэ атезыгъэтырэ органым иполномочиехэм адиштэнхэ фае.

2. КIэлэцIыкIухэм зыналэ атезыгъэтырэ органым иполномочие диштэрэ Iофшлэн лъэпкъхэм атегъэпсыхъэгъэ сэнэхъат зылэ IофышIэхэр (педагог-психолог, социальнэ педагог ыкIи (е) социальнэ IофышI) организацием иштат хэтхынхэ фае.

3. КIэлэцIыкIухэм зыналэ атезыгъэтырэ органым иполномочиехэр ыгъэцэкIэнхэм пае организацием ищыкIэгъэ мылькур, техникэр ыкIи нэмыкI амалхэр IэкIэлыныххэ фае.

4. Зыныбжъ имыкъугъэ кIэлэцIыкIухэм альпылэ зышIоигъохэм е ны-тыхэр зышъхъарымытыжъ сабийхэр Урысые Федерацием изаконодательствэу унагъом ехылаагъэм кызырэщыдэлыгъагъэм диштэу яунагъохэм ащаплунхэу зыштэхэ зышIоигъохэм ягъэхъазырынкIэ опыт организацием илэн фае.

Журналист
цларыоу, Уры-
сыем культу-
рэмкэ изаслу-
женнэ лобы-
шэщтыгъэу,
Христофор Баладжиян республикэ гъэзетэу «Совет-
скэ Адыгеим» («Адыгейскэ правдэм») илээсыбэрэ
иредатор шхьалэу шытыгъ. Ар кытхэтыгъэмэ
ыныбжэ илээс 80 мы мафэхэм хуштыгъэ. Журналист
лофшлэным иветеран зычлэсыщтыгъэ унэм мыжъобгъу
кышчызэуахыгъ.

Щысэ зытырахырэ журналист

мыжъобгъум икызылэу-
хын фэгъэхыгъэ зэха-
хэм журналист ныбжы-
клэхэр бэ хуэхуэ кыра-
гъэблэгъагъэх. Х. Бала-
джиян фэдэхэр цыфхэм
нахь дэгъоу ягъэшлэгъэнхэ
фае. Иофшлэнкэ щысэ
афэхуэн, кыготхэр зы-
лышэнхэ ыльэклы-
щтыгъ. Х. Бала-
джиян ытхыгъэ-
хэр ныбжыклэ-
хэм зэрагъа-
шлэхэ зыхуэ-
клэ шылэ-
ныгъэр на-
хь ышлэу
кыагуры-
юшт. Псэ
зыпыт гу-
шылэхэм-
клэ ар тхэ-
щтыгъ. Сэ-
наушыгъэ
зыхэлъ
журнали-
стыр, зэхэ-
щкэ дэ-
гъур, цы-
фышлэу р
шлуклэ тыгу

илагъ. Цыфым изэхэшлыкэ уасэ
фишлын, шылэныгъэм чы-
плэу щигъотыгъэр итхыгъэхэм-
клэ Х. Баладжиян кылотэн
ыльэклыщтыгъ.

Ермэлхэм ар ащыщыгъ, ныб-
джэгъоу илагъэхэм адыгэхэр,
урысхэр, урымхэр, ермэлхэр, нэ-
мыкы лъэпкэхэр ахэтлэгъошты-
гъэх. Адыгеим бэ фэзышлэгъэ
цыфхэм алыхуштыгъ, ахэр
кызыгъотыхэкэ яшлэушлагъэ
кызылэуихыным пае журнали-
стым амалэу илэхэр дэгъоу ыгъэ-
федэщтыгъэх.

Ныбджэгъу- ныгъэм, спортым...

Христофор Баладжиян ныб-
джэгъушлэу зэрэщытыгъэм кы-
тегушылагъэх Къуныжъ Мыхьа-
мэт, Иофшлэным иветеранэу Це-
кыо Мэдинэ, Адыгеим шыпсэу-
рэ ермэлхэм якультурнэ общест-
вэ хэтэу Арташес Касян, нэмыкы-
хэри.

Иныбджэгъухэр игъусэхуэ ша-
кыло е пцэжыахшэ зыкылоклэ игу-
клэгъуи, ицыфышлугъи нахьы-
шлэу кылагъоштыгъэх. Х. Бала-
джиян ыпхыоу Гаянэ Геор-
гиади кыафэгумэкыгъэхэм, мы-
жъобгъум икызылэуихын клэщак-
ло фэхуэгъэхэм лъэшэу зэрафэ-
разэр зэхахэм кышчылауагъ.

Республикэ гъэзетэу «Совет-
скэ Адыгеим» иредатор шхьа-
лэу Валерий Кондратенкэр шлэ-
жым имэхьанэ плуныгъэ Иофшлэ-
ным кызырэщылэгъорэр зэлу-
клэм кышчылауагъ. Х. Баладжиян
волейбол дэгъоу ешлэщтыгъ,
спортсмен цларыоу мыхуэгъэми,
спортым фэгъэхыгъэ кыбарэу
мугъоигъэр тхылъ заулэ хушчт.

Мыекъуапэ дэт кинотеатрэу
«Гигантым» пэчлынатлэу шыт
унэу Христофор Баладжиян зы-
щыпсэуштыгъэм мыжъобгъур
кышчызэуахыгъ. Журналистыр,
тхаклор, ныбджэгъушлэу шы-
тыгъэр илофшлагъэхэмкэ непи
кытхэт.

Сурэтыр зэхахэм кышчы-
тырахыгъ.

Ащ фэгъэхыгъэ зэхахэм ха-
бзэм икыулыкъушлэхэр, общест-
веннэ Иофшлэнхэр зыгъэцаклэ-
хэрэр, Х. Баладжиян илахылы-
хэр, журналистхэр хэлэжыагъэх.
Мыекъуапэ иадминистрации та-
рихь, культурэ саугъэтхэм якъэу-
хумэнкэ иотдел ипашэу Иван
Садовскэм зэлуклэм пэублэ гу-
шылэ кышчылауагъ.

Адыгэ Республикэм цызэлъа-
шлэрэ журналистэу, гъэзетэу «Со-
ветскэ Адыгеим» иобозревате-
лэу Анатолий Дьяченкэм дэгъоу
ышлэщтыгъ Христофор Баладжи-
ян, илээсыбэрэ Иоф зэдашлагъ.

— Политикэм, журналисти-
кэм, спортым, шылэныгъэм инэ-
мыкырэ лъэныкыохэм Христо-
фор Баладжиян хэшлыкэ ин
афырилагъ, романтикэу шытыгъ.
Упчлэу ептырэм иджэуап зэгъэ-
кыгугъэу, гурылогъошлэу кыуиты-
жын ыльэклыщтыгъ, — кы-
шчылауагъ зэхахэм Анатолий Дья-
ченкэм. — Тхылхэр кыдыгъэ-

кышчыгъэх. Цыфмэ шлэ афи-
шлэным дэгъуштыгъ. Коммуни-
стхэм ясатырэ хэтыгъ, нэмыкы
партии хэхагъэп, шылэныгъэ
гъогуоу кыкылугъэм фэшъып-
кыагъ. Журналистэу, публици-
стэу Христофор Баладжиян хэп-
шылыкэу гулэщтыгъэм, шлэу
цыфмэ афишлэ шлоигъом игъо
фимыфагъэу ыльытэзэ ошлэ-дэ-
мышлэу тхэкыжыгъ.

— Зэхэшлыкышхо зилэ журна-
листэу Христофор Баладжиян
шытыгъ, — кышчылауагъ зэха-
хэм Мыекъуапэ иадминистра-
ции ипашэ иапэрэ гуадзэу Сергей
Стедьмах. — Куоу гупшысэ-
щтыгъ, журналист хуэнэу фае-
мэ ишлэуагъэ аригъэкыным сыди-
гъуи фэхъазырыгъ. Мыжъобгъу
кышчызэуахыгъ, лытэныгъэу
фэтшырэм нахь зыкытэгъэлэты.

«Советскэ Адыгеим» иредак-
тор шхьалэ иапэрэ гуадзэу Куш-
нир Тэмари Х. Баладжиян дэлэ-
жыагъ. Ащ кызырлауагъэмкэ,

кытэгъэкыжы.

Мыекъуапэ инароднэ депутат-
хэм я Совет итхьаматэ игуадзэу
Джармэкыо Азмэт зэхахэм
кызырэщылэуагъэу, Христофор Бала-
джиян мыжъобгъур кышчызэ-
уахыгъ, тарихым ышлэ хэтхагъэ
зэрэхуэрэм имэхьанэ зыкыелэты.
Х. Баладжиян фэдэхэм уагъасэ,
уапшэ. Къалэм инароднэ депутат-
хэр мыжъобгъум икызылэуихын
пэшлорыгъэшэу зытегушылэ-
хэм, зыкыныгъэ ахэлэу унашэ
аштагъ, цыфхэр зыкырышлы-
хэрэ журналистэу алытагъ.

Литературоведэу, Адыгеим
цызэлъашлэрэ шлэныгъэлэжэу
Къуныжъ Мыхьамэт ипсауныгъэ
изытэт егъэгумэкыми, зэхахэм
хэлэжэныр, кышчыгушылэныр
пшъэрылэу зыфилэгъужыгъ.
Христофор Баладжиян игъунэ-
гъугъ, иныбджэгъушлэу. Адыге-
им ицыфхэм афэгъэхыгъэ руб-
рикэу Х. Баладжиян гъэзетым
кышчызэуахыгъэм мэхьанэ ин

Гум пыкырэ кыегъэзэжы

Урысые Федерацием иапэрэ
шлэушлэ кинофестивалэу «Обе-
реги Будущее» зыфилорэр Адыгэ
Республикэм шыкылауагъ. Дунаим
шыцларыоу артистхэр ащ хэлэ-
жыагъэх. Фестивалым клэщакло
фэхуэгъэ актрисэу Ольга Буди-
нар клэлэцлыкы ибэхэм: зянэ-зя-
гъэхэм кычладзыжыгъэхэм алу-
клагъ. Ным нахь лъаплэ зэрэщы-
мылэр фестивалым гупшысэ
шхьалэу шыпхыраштыгъ.

— Ныр клэлэцлыкыум ыгъэ-
лэзплэным фэшлэ тэ, нахьыжы-
хэм, пшъэрылэ маклэп тилэр, —
кытылауагъ Ольга Будинам. —
Адыгэ Республикэм сышылэу
Президентэу Тхьаклушынэ Ас-

лъан, Премьер-министрэу Къум-
пыл Муратэ, нэмыкы лэжъы-
тетхэм салуклагъ, тызыгъэгумэ-
кырэ Иофыгъохэм татэгъушылагъ.
Пашэхэм псынклэу тагурылауа-
гъэш, фестивалым кышчалэ-
тыгъэ темэхэр зэрэлыкылотэшт-
хэм сицыхэ телъ.

Ным ифэбагъэ клэлэцлыкы-
хэм алыхызыгъэлэсырэ Иофтхьа-
бзэхэр нахьыбэрэ зэхэтхэнхэ
фаеу Ольга Будинам елбытэ.
Сабыйхэм шлэу афашлэрэр
гум пыкы зыхуэклэ нахьышлэу
кыыотэжы.

Сурэтым итыр: Ольга Буди-
нар АР-м иклэлэцлыкыхэм
ахэт.

Нэклубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Кыдызыгъэкырэ:
Адыгэ Республикэм
лэпкы Иофхэмкэ,
Икыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
кыгъэхэм адырлэ
зэпхыныгъэхэмкэ
ыкыи кыбар жъу-
гъэм иамалхэмкэ
и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэм
иапэрэ гуадзэр
АУЛЪЭ
РУСЛЪАН

Редакциер
зыхэшлэр:
385000,
кы. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкыжы зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын Иофхэмкэ,
телерадиокехэтын-
хэмкэ ыкыи зэлы-
лэсыклэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Тымыр-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шланл, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышъып-
кыагъэу кыахафэ-
хэрэмкэ кызыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кыжы ахы. Кы-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажыхэр-
рэмрэ яеплыкы
зэтемыфэн ыльэ-
кышчт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкыи кы-
зытхыгъэхэм
алэклэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зышчыаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кы. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4480
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2027

Хэутынэм
узшыкытхэнэу шыт
уахьтэр
Сыхъатыр 18.00
Зышыкытхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхъатыр 18.00